

Poština plačana v gotovini

VIGRED

ŽENSKI LIST

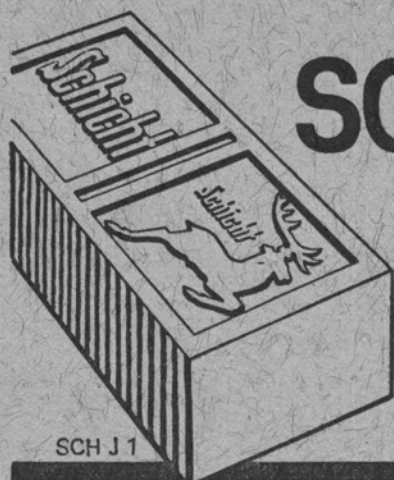
LETO 1931

9

Štirje rodovi ga poznajo!

Štirje rodovi že poznajo čisto
milo „Jelen“. Že več ko 80 let pe-
rejo izkušene gospodinje najrajši
s tem izdatnim milom — kar priča,
kako je dobro!

SCHICHT ^{ovo} MILO „JELEN“

vedno tako kakor prej,
vedno enako dobro

SCH J 1

VIGRED

LETO IX ~ V LJUBLJANI, 1. SEPTEMBRA 1931 ~ ŠTEV. 9

Najnovejši kip Bogorodice prof. Fr. Kralja

*Ste videle dehtečo rožo
Jezusa
v Marijinih preblaženih
rokah?*

*In ko po praznikih vas skrb
v vsakdanji delavniki spet
prebudi
odkrijete na sredi svojih src
rdečo rožo Jezusa,
ubogega in dobrega —
in znale boste, kar ves svet
ne zna:
toplo nasmehniiti se sred
gorja
morečega, vsakdanjega . . .*

Jože Pogačnik „Sinje ozare“

K prazniku naših žen in deklet dne 8. sept.

Elizabeta Margareta Hamann.

Sodobnica Marije Herbert, o kateri je nedavno pisala naša »Vigred«, toda povsem z druge življenske smeri, je bila E. M. Hamann. Dočim je M. Herbert delovala samo beletristično, je E. M. Hamann dala katoliškemu ženskemu gibanju Nemčije smer, v svojem tihem delu kot kritik pa je pokazovala javnosti največ dela drugih. Ta pionirka katoliškega ženskega življenja, ena od »stare garde« v boju za pravice in prostost žene, misijonarka zmotenih, bojujočih in kvišku stremečih sodobnih žen, je umrla nedavno.

Rojena l. 1853 v Schleswig-Holsteinu v protestantski družini, je zgodaj izgubila očeta in mater in je živela na domu danskega častnika, kjer je bila deležna izvrstne vzgoje. Bolehnost je ovirala pouk. Izredna darovitost in hitro razumevanje pa sta okoristila domač pouk in je deklica kaj hitro dozorela. K temu je pripomoglo zlasti bogato čtivo odlične hiše. Hrepenenje, lahko rečemo glad po duhovnem poglobljenju in nadaljni izobrazbi, jo je napotilo, kakor mnoge darovite žene tedanje dobe, v poklic učiteljice. Po končanih tozadevnih študijah je odšla kot vzgojiteljica v Anglijo. Tam se je seveda razširilo njeno obzorje, poglobilo spoznavanje človeštva in njeno znanje sploh. V Angliji se je dotaknila na skrivnosten način prvič milost, ki jo je po njenem jasnem in logičnem mišljenju obrnila na katoliško Cerkev.

Ko je E. M. Hamann zaradi bolehnosti morala zapustiti svoje mesto v Angliji, se je naselila v mestu Bamberg, kjer jo je obdajala sama katoliška tradicija, katoliška umetnost in katoliški duh. V krogu svojih plemenitih znancev in prijateljev je poglobljala svoje spoznanje katoličanstva, pa tudi spoštovanje katoliškega življenja, kar vse jo je navdalo s svetim nemirom, ki je ni zapustil vse dotlej, da je leta 1893. v samostanski cerkvi Beuron vstopila v katoliško cerkev. Ta korak je osrečil njeno življenje in oplodil njeno življensko delo. Z vnemo, ki je bila lastna njenemu močnemu temperamentu, s toploto, ki je bilo polno njeno srce, z jasnim razumom, ki je hotel vsem stvarjem prav do dna, je pričela z delom, da pogloblja katoliško idejo v ženskem gibanju.

Kot ena prvih je stopila na polje dela za katoliško žensko gibanje. Leta 1899. je izdala knjigo »Vstanite«¹

To je bil glas fanfare, ki je zbudil vse speče in sanjajoče in jih je silil k poslušanju, k delu in življenju. Bil je to klic za združeno delo katoliških žen, obenem pa tudi delovni načrt in jasna pot: samo katoliška Cerkev je pot katoliški ženi v bodočnost.

Leta 1902. je prevzela E. M. Hamann uredništvo časopisa, »Krščanska žena« (»Die christliche Frau«). Že prej pa je sodelovala pri katoliškem ženskem listu »Žena in svet« (»Frau und Welt«), kjer je skušala delati za žensko stvar in zlasti še za katoliško ženstvo. Izdala je tudi več ženskih koledarjev, v katerih je zbrala najboljša dela takratnih katoliških pisateljic in umetnic sploh.

Vse prezgodaj je bila duševno visoko stoječa in z neizrečeno močno voljo za delo obdarjena žena prisiljena, da je izstopila iz javnega življenja in delovanja. Težka srčna bolezen jo je skoraj 20 let navezala na dom in sobo. Četudi pa je bila telesna moč uničena, duševne moči so bile neizčrpane. Neutrudno je delala ob pisalni mizi. Skoro je ni katoliške revije in ne časopisja, v katerem ne bi zasledili njenega imena. Nešteto napotkov in spodbud je dala katoliškemu ženskemu gibanju v svojih člankih, spisih, esejih. Navadno so taka dela le začasne vrednosti in se hitro prežive. Kar in kakor pa je napisala E. M. Hamann, pa je danes še prav tako aktualno, kakor je bilo tedaj. Izmed njenih literarnih del naj omenimo samo te-le: »Zgodovina nemške literature«, »Iz Marfine mladosti«, — dekliska knjiga, »M. Herbert«,

¹ Erhebet Euch! Ein Wort an Mann und Frau über die Frau. München 1899.

pesniška študija, »Ferdinanda Brackel« itd. Z nekako sveto vnemo je opravljala svoj poklic kot kritik pri vseh večjih katoliških revijah. Za to svoje delo si je izbrala parolo: Ničesar uničiti, ampak skrbno pokazati, da se ne uniči, da se prav nič v zagrenjenosti ne izgubi, kar bi lahko vzcvetelo v pravi veličini in lepoti. — Poklicani kritik naj bo dober prijatelj v umetnosti, ki naj mu bo najvišje razen vesti.

Pa to delo in njeno temeljito spoznavanje življenja ni najvažnejše in najplodovitejše v življenju E. M. Hamann. Nepopisno veliko je bilo njeno delo v tem, da je svoje veliko zanimanje za dobro stvar obrnila na vsakega, ki jo je prosil sveta ali pomoči, zlasti mladim kvišku stremečim talentom. Nešteto javnih delavcev, zlasti še javnih delavk, ki so se zaupali njeni jasni sodbi in njenemu razumnemu mnenju, srečujemo še danes med vsemi mlajšimi pesniki, pisatelji, umetniki in javnimi delavci Nemčije. Naravnost velikanska je bila njena korespondenca z umetniki, pesniki, pisatelji, ki jih je učila in vodila in jim pomagala in tudi takih, ki so bili njeni prijatelji in so iz tega prijateljstva črpali.

Ko je E. M. Hamann praznovala svoj 60., 70., 75. rojstni dan, so vsi katoliški listi Nemčije prinesli svoje čestitke in le čuditi se je, kako so bili vsi ti izrazi polni hvaležnosti za pomoč pri njih razvoju. Poleg vseh teh priznanj pa ji je tudi papež Pij X. ob njeni 60 letnici poslal zlat križec Pro Ecclesia et Pontifice. Pesniki in pisatelji so ji poklanjali svoja dela in vendar je živela tako odlikovana žena tiho in skromno v pritlični sobici župnišča.

Toda tok časa in duševnega življenja je našel njen dom. Pisma in knjige so se kupičile, ljudje vseh poklicev in vsake starosti so prihajali z zaupanjem k njej in ni nikogar zavrnila. Kot jetnica svoje bolezni, živeča sveto, požrtvovalno življenje, je sedela ure in dneve ob svoji pisalni mizi in je pisala pisma v pomoč, tolažbo in dvig. V visoki starosti 77 let je končala svoje bogato življenje. Žena, ki je toliko ljubezni darovala svoji okolici, je umrla prav pred letošnjimi binškoštni, kakor da naj bi ta praznik božje ljubezni praznovala že v onostranstvu.

Njen mrtvaški list ima samo najbistvenejše date: rojena 1853, sprejeta v naročje katoliške Cerkve 1893. Ob njenem imenu stoji označba »oblatinja sv. Benedikta«. In še vzklik: »Kaj nas more ločiti od ljubezni božje?«

Tudi marsikatera slovenska žena jo je poznala in vsem tem naj veljajo te vrstice kot oznanilo njene smrti.

Dr. Fr. Jaklič:

Blagoslov otrok v zakonu.

I.

Rojstvo in vzgoja otrok je prvi namen zakona. Ko pa vršita zakonska to svojo nalogo, kličeta blagoslov in srečo iz nebes. Že o Adamu in Evi poroča sveto pismo, da ju je Bog blagoslovil, ko jima je naročil: »Rastita in množita se!« V stari zavezi je vsak blagoslov, ki ga je izrekel duhovnik, vključeval tudi željo po številnem potomstvu. O materi, ki bo dala otroku življenje, pravijo, da je v blagoslovljenem stanju. In ko pride po otrokovem rojstvu mati v cerkev, jo duhovnik sprejme z besedami: »Vstopi v hram božji, da pomoliš k Sinu blažene Device Marije, kateri te je blagoslovil s potomstvom.«

Že pri naravnem človeštvu, še bolj pa v Kristusovi Cerkvi torej vlada prepričanje, da so otroci blagoslov in sreča; da so najdragocenejši dar, ki ga Bog more pokloniti roditeljema. In sicer vsak otrok, ne samo prvi ali drugi, marveč tudi peti in osmi in enajsti.

Poročenca sta s tem, da sta dala življenje novemu bitju, postala deležna stvarilne moči, katero ima Bog. Kako vzvišena je njuna naloga! Tako vzvišena je, da je

ostala in bo ostala zavita v skrivnosten mrak, katerega je izrazila makabejska mati v nagovoru do svojih sinov — mučencev: »Ne vem, kako ste se v mojem telesu spočeli. Jaz vam namreč nisem dala ne duše ne življenja in tudi vaših udov nisem sama sklenila, ampak Stvarnik sveta je tisti, ki človeka ob spočetju oblikuje in ki daje začetek vsem stvarjem.« Koliko spoštovanje torej terja zase ta skrivnost! V moči, podeljeni jima od Boga, dasta poročenca novemu bitju telesno bivanje; dušo pa Bog vsakemu otroku ob prvem hipu telesnega bivanja sproti ustvari, kot to še posebno poudarja sv. Pavel, ko imenuje Boga »očeta duš«.

Ali ni torej nekaj osrečevalnega misel staršev: to dete je božji otrok, hkrati je pa tudi najin otrok; midva sva mu posredovala bivanje in ne bi ga bilo brez naju. Bog nama ga je dal, da ga vzgojiva v plemenitega človeka in v dobrega člana naroda in države; predvsem pa, da postane po najinem sodelovanju nov podložnik Kristusa Kralja in Njegove Cerkve; služil bo Bogu in Ga slavil tudi še potem ko naju ne bo več na zemlji, nekoč pa bo z nama Boga ljubil in poveličeval vso večnost v nebesih.

II.

Vsak otrok je za starše vir skrbi in trudov. Novo življenje otrokovo se hrani od življenja staršev in ga srka vase. Pa Bog hoče, da je tako, in človeško modrovanje tu nič ne opravi, ker je Bog najvišji gospodar in njegovo voljo morajo izvrševati vse njegove stvari. Kako se trudi ptica, ki nanaša gnezdo in vali in pita mlade! In sicer se ne trudi samo s prvim ali drugim mladičem, ampak s številnimi, pomlad za pomladjo, dokler ne onemore.

Dobri Bog je pa trude in skrbi roditeljev tudi osladil in olajšal na različne načine.

Čim težje je delo, tem slajša je zavest, ko je enkrat izvršeno. Ako je torej Bog dal roditeljema veliko otrok in sta se morala zelo zelo truditi zanje, se zanje žrtvovati in si zanje tudi mnogo pritrgovati: ko so odrasli, ju tolaži sladka zavest, da sta lepo izvršila težko nalogo.

Za ljubezen je sploh lastno, da hoče žrtev in preizkušenj, v katerih se pokaže in izživlja. Po trutih in trpljenju za otroke postaja ljubezen očeta in matere čedalje večja, pa tudi čedalje bolj nesebična in plemenita. Le taka ljubezen je potem zmožna, da božjega otroka prav vzgaja in vodi. Kjer pa ni žrtev, tam ostane ljubezen skrita, šibka in obdana s sebičnostjo. Zato je torej dete tako dolgo nebogljenost in popolnoma navezano na starše, da njuna ljubezen do njega, pa tudi njuna medsebojna ljubezen tem bolj živo zagori in se očisti.

V človeku ždi tajno hrepenenje, prineseno že iz raja, da bi namreč ne umrl, ampak da bi kar naprej živel. Smrt je kruto nasilje nad človeško naravo, poslano nadno zaradi greha. Potomstvo pa smrt vsaj deloma premaga, saj roditelja ne izumrjeta popolnoma, ampak živita po svojih potomcih iz rodov v rod. Kipi in še tako mogočne stavbe se zrušijo v prah, potomstvo pa gre iz stoletja v stoletje in se širi, po smrti pa bo vso večnost nadaljevalo svoje bivanje in življenje.

In naj si starši ne domišljajo, da bi živeli brez skrbi, če bi ne imeli otrok. Skrb poišče prav vsakega človeka in ga brez oddiha in usmiljenja zasleduje in muči do groba. In prav ob živahnem vrišču in vednem smehu in tekanju, s katerim številni otroci oživljajo hišo, ki bi brez njih bila mrtva in zapuščena: prav ob taki številni, cvetoči družini tonejo vse nepotrebne in pretirane skrbi staršev, ki na lastne oči gledajo in doživljajo dan za dnem, kako Bog skrbi in pomaga in blagoslavlja in uspehe deli.

Najbolj pa omili vse skrbi in trude in trpljenje roditeljev verska resnica, da je Bog vseveden in neskončno pravičen, da torej dan za dnem, leto za letom zapisuje v knjigo življenja vse, kar sta morala za vsakega od otrok storiti in pretrpeti. Katera mati ve, kolikokrat je za tega ali onega otroka ponoči vstala, ga tešila, ga hranila, zanj prala, šivala in kuhala in ga učila? Bog je pa vse to zapisal v knjigo življenja.

Če niti kozarec hladne vode, podan zaradi Boga svojemu bližnjemu, ne bo ostal pozabljen, koliko plačilo čaka naše očete in naše matere, ki so ob vsej ubožnosti in bolehnosti sprejemali enega otroka za drugim od Boga in svojo številno družino s trudi in žrtvami vodili k poštenju in k Bogu! To so res ptice pelikani, ki z lastno krvjo preživljajo svoj številni rod.

Na sladke in bridke ure roditeljev pada nebeška luč tudi iz skrivnosti učlovečenja druge božje osebe. Čeprav je Sin božji hotel biti deviško spočet in rojen, je vendar hotel postati in ostati na podoben način človeški otrok, kot smo mi vsi.

Pesnik Petrarka ima nekje to primero: Če bi možu in ženi kdo ponujal toliko zlata, kolikor ga sploh moreta nesti domov, bi si ga gotovo toliko vzela, da bi se šibila pod dragocenim bremenom. Tako zlato breme so pa otroci; breme so res, toda zlato breme, katero postaja tudi za oba roditelja čedalje večji vir blagoslova in sreče. Otroci so angeli varilhi vsakega zakona in vsake zakonske sreče.

Otroci so utelešena večna mladost. Kako srečen je mož, ko zopet najde na otročiču poteze svoje srčno ljubljene žene, kako so na otroku enotno združene z njegovimi lastnimi potezami! Enako srečna bo tudi žena. Njuna mladost je morda že ovenela, na otročičih se pa zopet obnavlja in združuje. Zopet se vidita v otroku, ko ga obdaja ljubki čar mladosti; zopet se obnovita v sveži mladosti sinov in hčera, pa tudi v moči njih zrele dobe.

Prvo poglavje Finžgarjevih Stricev se končava z besedami:

»Oče je zapehnil za Gašperjem duri, se vrnil v hišo, sezul se in nato tiho stopil na klop k peči, pobožal Štefo, ji popravil zglavje in dolgo gledal v smehljajoči se obrazek s sklenjenimi rokami, kakor bi molil. Nato se je ozrl po hiši, da se je prepričal, ali sta res sama s Štefo, se nagnil nad dekljičo glavico in jo nežno poljubil. In še enkrat se je zagledal vanjo: »Kakor mama, prav taka je!«

Še nekaj ugotovitev! Otroci, rojeni že v zrelih in umerjenih letih so tudi sami po značaju bolj umerjeni in modri; zato bodo prav taki otroci staršem morda še v posebno radost, ker bosta njih vzgoja in življenje tudi iz tega vzroka bolj posrečeni. — K lepi, solnčni mladosti otroka spada tudi krog bratov in sestric; če teh ni, je mladost osamljena in mračna. — Prvi otrok, dobro vzgojen, pomaga vzgajati tudi naslednje in lajša staršem težko vzgojno nalogo ter jo lepo dopolnjuje. — Edini otrok ostane »otrok skrbi« ter postane ali premeškužen ali pa sramota staršev. Nasprotno pa vidimo, da so skoro vsi veliki možje in velike, svetniške žene zrastle iz številnega kroga otrok.

III.

Materinemu srcu Bog že v tem življenju še posebno bogato vrača vse, kar je za svoje otroke, zlasti če jih je bilo mnogo, storila in pretrpela.

Materinstvo — in sicer le pošteno materinstvo, ki ne odklanja nobenega otroka, katerega ji je Bog odmenil — ustreza najglobljemu nagnenju ženske osebnosti. Indijski pesnik Rabindranath Tagore, ki je nedosegljivo lepo zapel o materi, ima v »Vzhajajočem mesecu« tudi pesem, v kateri otrok izprašuje mater o začetku svojega bivanja; mati ga pritisne k sebi in mu skozi solze in nasmeh govori: »V mojem srcu si bil kot hrepenenje. Bil si v mojih punčkah, s katerimi sem se igrala kot otrok. V mojem upanju in v moji ljubezni, v mojem življenju in tudi že v življenju moje matere si živel. V mojem dekljstvu, ko je moje srce odpiralo svojo cvetno čašo, si me obdajal kot vonj.«

Da, po materinstvu, in sicer po poštemem, od Boga hotenem materinstvu kliče žensko srce že od prve mladosti. Materinstvo je njeno bogastvo in razcvet in razrast vse njene notranje lepote in veličine. Materinstvo jo izpremeni v solnce, katero lije toploto in luč na otroke. Po materinstvu žena ni več šibko bitje, kajti njena ljubezen do otrok je močnejša kot smrt.

Ni res, da žena v ljubezni do moža doživi svoj popoln razvoj. Če namreč ta ljubezen iz udobnosti ali iz bojazljivosti neče izzoreti v materinstvo in ostane le cvetoče drevo v maju, brez sadu, potem je tudi ljubljena žena prevarana, ker ni razumela klica: Pustite male k meni in jim nikar ne branite; nobenemu ne branite, vse pustite k meni! Zakon narave je tak, da mora žena po mnogih bridkosti in po prečutih nočeh darovati svojo lepoto in če treba, tudi svoje življenje, da poraja novo življenje in novo lepoto. Žena z začetom, pa napačno končano življenjsko nalogo materinstva je ona, katera žrtvuje življenje enega ali več otrok svoji lastni udobnosti ali lepoti. Njena ljubezen se preliva v notranji nemir in nesrečo. Strah in beg pred otroki je nekaj nenaravnega in izgrešenega in docela nasprotuje resnici, katero je izrekel tudi Jezus, prijatelj in zaščitnik otrok: »Žena, ko porodi dete, ne misli več na bridkosti, od veselja, da je človek rojen na svet.«

Pošteno in požrtvovalno materinstvo plačuje Bog že na tem svetu tudi z ljubeznijo, katero ji vrača otrok in ji jo hrani noter do groba. Iz te otroške ljubezni do matere so nastali vsi oni čudoviti in še ne izpeti spevi vseh narodov na čast materi in njenemu srcu. Mi vsi smo to materino ljubezen doživljali in s hvaležnostjo mislimo nanjo.

Misijonar o. Hofmann pripoveduje, kako je v Vzhodni Indiji prišel nekoč ubožen kmetič k njemu in mu v nepopisni potrnosti povedal, da mu je umrla žena, katero je bil šel misijonar prejšnji dan previdet za smrt. »Oče,« je dejal solzan, »v moji hiši je solnce zašlo in zame in za otročiče je nastala temna noč.«

Ali ni ta preprosti mož, katerega se civilizacija ni bila še prav nič dotaknila, čudovito globoko občutil in povedal, kaj je žena in mati za hišo in kako se tudi njeni otroci živo zavedajo, kaj jim je dala in bila.

Da, mati je srečna v otrocih, otroci pa v njej.

Kaj mislite, da bi dala mati, ki je rodila in vzredila in vzgojila desetero otrok, svojega enajstega iz svojega naročja, pa če bi tudi prišla najbogatejša kraljica na zemlji ter bi ji obljubljala, da bo otrok pri njej vse bolj oskrbovan, bogat, učen in slaven? Ali se ne bi dete z obema ročicama oklenilo svoje ubožne, od skrbi, bolečin in truda zdelane matere? Njuna zlata vez ljubezni je močna do neporušnosti.

Ljubezen staršev in ljubezen do staršev, do matere, nikoli ne poblede v duši. Njena duhovna podoba postaja čezdalje lepša, čezdalje bolj obdana z nadzemsko milino in sijajem.

Slovenske žene to vedo in doživljajo, pa vendar nekatere proti temu ravnajo. Čudo se godi: morje ljubezni že tudi v srcih nekaterih slovenskih mater presiha.

Ko so bili vsi ljudje še ljudje, je bilo rojstvo otroka v slovenski družini to, kar imenuje srce in zdrava pamet »vesel dogodek«. Materi, ki je dala življenje mnogim otrokom, so izkazovali spoštovanje in čast. Starše je osrečavala zavest, da je od njihovih številnih dobrih del bilo to največje dobro delo, da so novemu človeku dali in omogočili življenje. In to pri vsem tem ubožstvu njihovih bajt in pri vsem dušičem tlačanstvu sebični graščini. Pogled v bodočnost ni kazal drugega kot ubožstvo, delo in pritrgovanje, ko je okrog sklede sedelo krdelce otroškega drobiža. S težavo, z veliko težavo je šlo, a šlo je pa vendarle in kjer jih je prej jedlo osem, je še deveti dobil svoj skromni delež. Pa so otroci rastle v krepke fante in čvrsta dekleta, utrjeni v skromnosti in odpovedi. Ljubezen jih je učila ljubezni, samoodpoved jih je navajala k samoodpovedi in osrečevanju drugih. In čim bolj so znali otroci gledati v življenje, tembolj so znali ceniti ljubezen matere in ji biti hvaležni, da je imela pogum, dati jim življenje, ter se ni plašila tudi pred najtežjimi žrtvami.

Vsako naše pokopališče je relikviarij takih svetniških src slovenskih mater.

One so z neizrekljivimi žrtvami vzdržavale občo zavest, da ima življenje, in sicer tudi golo, nebogljeno življenje neprecenljivo ceno, ker je pač življenje.

Te matere so bile polne žive vere, da z življenjem podarijo otrokom tudi večnost, katere lepota in sreča ne bo v nikaki primeri s težavami, s katerimi utegne biti posuta življenjska pot otrok. Res, da ni bil zavarovan vsak korak in ne uglajena vsaka stopinja. Pa saj je življenje in junaštvo in svetništvo prav iz tega dobivalo svojo moč in pobudo. Tudi na trdi klopi ob peči se sladko počiva in tudi lesena, okorna zibelka je dobra, da objame novo življenje. Saj so bile tudi uboge, obglodane živinske jasli dovolj dobre, da je v njih počivalo božje Življenje in niso bile prav nobena ovira za bodočo véliko, nesmrtno pot Odrašenikovo.

Rojeni in nerojeni otroci prosijo tudi še danes: Oče, mati, darujta nam življenje! Življenje in ljubezen nam dajte, drugo si bomo že pridobili v življenju, kot sta si morala pridobiti tudi vidva!

IV.

Če pa Bog zakonskima ni dal otrok, naj bo žena možu hkrati žena in otrok. In to slednje ji ne bo težko, tudi možu ne, saj je v njeni naravi veliko otroškosti. To njuno čudovito zakonsko in hkrati naravno-otroško razmerje jima bo vir prelepe in neskaljive sreče, katero so mnogi že doživljali, a je še noben ni popisal, ker je preveč globoka in nežna, da bi se dala verno izraziti.

Morob Agard:

Povzdigovanje.

Molk ...

Le zvonček drobno, skrinostno pozvanja...

Glave klonijo v teži spoznanja,

da pred nami je Bog: vsemogočen, čist, svet,

a radi kriod naših na križ razpet.

In v hostiji beli na križu umira.

Studencev nebroj iz hostije izvira:

v potokih kri sveta po svetišču lije,

vse duše s svojim škrlatom ovije.

In v Krví rešilni počiva srce.

Daleč so male zemske želje.

Blizu je samo veliki Bog,

blizu, da čutim objem božjih rok.

Charles Silvestre, poslovenil Niko Kuret:

Zvesta do konca.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Peli ste lepo pesem ... «

»Da, to mi dela družino ... «

Približal se ji je in šepetal besede, a je od njih razumela le zvok, ki jo je prevzemal. Prijel jo je za roke prav narahlo, neopazno, in ni mogel obrniti od nje svojih začudenih oči. V tem koncu senožeti se mu je zazdela lepša kot kate-rokoli dekle na svetu.

Spregovoril je glasneje in dejal:

»Dragica, vi ne veste, kaj je ljubezen. V tem trenutku dobro čutim, da vas ljubim ... Bili bi moja žena. Zapustili bi te kraje in srečna bi bila oba v mestu,

zakaj vse leto ne bi mogel živeti tukaj. Prijetno je, preživeti tu tri mesece, to pa bodi vse.«

Pri teh besedah je narahlo oprostila svoje roke. Nadaljeval je, ne da bi si upal, prijeti jo zopet zanje:

»Videli boste! To bi bila sreča! Vaših nežnih rok ne bi več mučilo težko delo.«

Pogledala ga je in v njenih svetlih očeh je bilo polno bolestrnega prese-
nečenja. Ni več čula pesmi glasu v ganotju, smisel besedi jo je ranjal. Postal
je silen, moledoval je:

»Tako bi bil srečen, da bi vas iztrgal temu garanju! Poslušajte me! Dra-
gica, ne recite: ne!«

Videla je njegove ozke prsi, njegov suhi obraz, ki so se v njem svetile oči,
katerih ogenj je bil mamljiv in sladak.

»Jacques, zaman so mi pravili, da je življenje na kmetih več vredno nego
ono v mestih. Čutila sem to sama predobro. Vas je mestno življenje utrudilo
in prišli ste se malo odpočit k nam. Zdi se mi, da bi vas ljubila, ko bi hoteli
ostati tukaj.«

Zoperstaval se je. Kaj vendar zahteva! Če bi tudi hotel, ne more več!

»Kmalu odpotujem, gospodična Dragica. Premislite si! Pomislite, da
vas ljubim. A da bi živel tukaj, vedno pri poljskem delu, tega ne zmorem . . .«

Zavzdihnila je v zmedenosti, a vendar je zmagala svoje srce. Dovolj je
bilo, da prav na skrivaj zašepeče ime svojega doma, in že se je nagnila na
tehtnici skodela odločitve. Kljub temu je drhtela.

Rekla je z nasmehom:

»Zbogom, Jacques. Somrak pada. Ne bilo bi prav, ko bi naju kdo videl.«

Bil je presenečen in doumel je temno boleost, ki se je porajala v njej in jo
je hrabro premagovala. Odšel je. Solnce je tvorilo škrlatne koprene po nebu.
Še poslednjič se je obrnil k njej in položil dva prsta na usta v znak poljubov
ali molka. Zakaj čutil je, da besede ničesar ne premorejo pri tem dekletu
sinjih oči.

Ko je bil odšel, je zaklicala prav naglas, da ne bi zajokala:

»Domov! Brunetta, pojdi jih iskat! Pojdi ponje!«

In živina se je obrnila in se zbrala.

XII.

Dragica se je včasih rada zatekla v samoto in je sanjariła. Ranila jo je
bila prva ljubezen, ki je doslej ni poznala. S silnim naporom je delala naprej,
pogumno kot ponavadi, po poljih in doma.

Pa saj je bil njen zanos spravlil vse v tek. Mati se je spet lotevala poljskega
dela in ni ji hodilo narobe. Ko se je nekega junijskega jutra Lionnou Fansat
klepal koso, je obrnil k Dragici svojo debelo kuštravo glavo in dejal:

»Dragica, nekaj vas tlači. Ne vem kaj, vendar mi je hudo.«

Odgovorila mu je tako mirno z nasmehom, da si je očital, da je preveč
tenkogled.

Prišel je čas košnje. Vstajal je ob prvem svitu in je odhajal s koso na rami.
Kriv volovski rog, kjer je stala osla v vodi, mu je visel zadaj pod kratko
kamižolo.

Odrival je lesu ob senožeti, ki je bila vsa srebrna od rose. Uprl se je v
noge, prijel za kosišče in napel prsi. Zašumela je kosa v travi, ki je pričela pa-
dati po vrsti. Enakomerno je kosil v neizmerni jutranji tišini. Nastala je vlažna
steza prav do žive meje. Potem se je vračal v rednih korakih proti lesi, kosa pa
je plavala v zraku kakor tehtnica. Prihajal je in odhajal ves uravnovesen brez
nepotrebne gibanja, kakor zahteva stari zakon pravičnega dela. Potem se je

vračal na Genettovino v vročini opoldanskega solnca. Bil je vesel opravljene-
nega dela.

Seno so spravili ob lepem vremenu. Na polno naloženem, krepko pove-
zanem vozu so se pomikali skozi na stežaj odprta skedenjska vrata griči ze-
lenja, ki so puščali v zraku kot sled mogočni vonj suhe trave.

Vona, Tina in Nonot so imeli svoj praznik. Grabili so in obračali seno,
nato pa so jedli v senci leščevja, ko je solnce tonilo v travnike in se poigravalo
v rojih mušic, ki so kakor tenka zlata in plesoča meglica viseli v zraku.

Goreli so dnevi, ko pričinja žetev. Snopje se je kopičilo v skednju in ča-
kalo mlačve. Prav na vrhu je bil Lionnou Fansat pritrdil v znak velikega veselja
velik šopek cvetic.

Dragica se je vpraševala, zakaj ni popolnoma srečna. Saj je bilo vendar
res, da je bila ta žetev zrastle iz njene srčne krvi . . .

XIII.

Bala se je, iti sama na polje ali na pot v Rieux. Strah je je bilo in želela si
je hkrati, da bi zopet videla Jacquesa Lavergnea. Mislila je nato, da se bo kmalu
vrnil v Limoges, ko mu bo potekel dopust. Odkar so bili odrinili glavno delo,
se je bila navadila, zapirati se v svojo kamrico. Sredi tišine je mislila na Jac-
quesa. S skrivnim veseljem si ga je lepšala in mu pripisovala čudovite vrline.
Po svoje je izpreminjala poteze njegovega obraza in posili dajala drugačen
smisel njegovim besedam. »Če bi hotel!« je sanjala. »Ugaja mi in pokazal mi
je, da sem mu všeč.«

Njeno ljubavno sanjarjenje je kipelo. Nenadna želja jo je zgrabila, da
se ničemurno opravi in pohiti brž po cesti v Rieux, kjer jo gotovo pričakuje.

Nekega večera si je oblekla najlepšo obleko in se dolgo česala. Vprav je
hotela prestopiti prag, pa jo je Nonot, ki je stikal ondot okoli, za šalo zgrabil
za nogo. Njena verna duša je v tem spoznala znamenje od zgoraj. Zdrznila se
je, ko da je greh storila.

V naslednjih dneh si je pomnožila nešteta drobna opravila v gospodin-
stvu, da bi se iztrgala sanjarijam, katerih nevarnost je nejasno slutila. Nepre-
stano se je ukvarjala z deco. Prirezovala jim je oblekce ali pa jim brala iz Svetih
Zgodb, kjer je bilo polno slik. Mati ki je bila še vedno šibkega zdravja, ni slu-
tila boleti, ki jo je skrivala in krotila z isto preprostostjo, ki je z njo storila
vsako stvar.

Ko je padla noč in se je hiša ovila Dragice kakor plašč, se ji je vračal
mir v srce. Zemlja, katero je bila očuvala, jo je obdajala, tako je čutila, s spo-
kojno hvaležnostjo.

XIV.

Neke nedelje popoldne je prišla Clémentina Queyroixjeva na Genettovino
v vas. Njen okrogli in sveži obraz je očitoval nenavadno skrivnost.

Dragica je sedela v lopi. Iznad vsakega ramena sta sklanjali Vona in Tina
svoji počesani glavici, da bereta v slikovnici, ki jo je Dragica s smehom razla-
gala, medtem ko je Nonot zbijal frnikole na velikem kamnu. Mati je priprav-
ljala krompir za večerjo, strgala ga je in lupila ter ga metala v skledo z vodo.
Stari je brez besed počasi vlekel pipo ter strmel v obzorje, kjer je solnce padalo
na prazna polja in v otemnelo zelenje. Ob njegovih nogah je ležala Brunetta
z gobcem na sprednjih nogah. Od časa do časa je vzdihnila in pomežiknila.
Nastopila je bila doba velike tišine, ki sledi žetvi.

Lionnou Fansat je bil odšel v Ballanges, da obišče ženo in otroke. Ta
mesec je hodil tja pogosteje, ker ni bilo treba brez prestanka delati od jutra do
večera.

Clémentina Queyroixova je dobro čutila preprosto in globoko srečo, ki je ležala danes nad hišo po tolikem trudu. Vse je bilo tako mirno ob tem pragu in nad polji!

Vsi so jo prijateljski pozdravili. Dragica je bila šla po stol, da se prijateljica odpočije v hladu brestiča, katerega senca je padala v lopo. A Clémentina je zašepetala:

»Pojdi z mano malo na dvorišče! Moram govoriti s teboj. Laže se pomeniva gredoč. Če hočeš greva nabirat vresja v Villemonteil.«

Dragica je bila z veseljem za to. Treba ji je bilo svežega zraka in sproščenja pod nebom lepega dneva.

Šli sta po kolovozu, ki se je vil med visokimi senožeti in je bil kakor molčeč tok hladu in počitka. Pravili sta si spotoma tiste brezpomembnosti, ki tvorijo francosko vljudnost. Kmalu sta dospeli na villemonteilsko ravan. Nasprotno pobočje reke je rastle kvišku vijoličasto in rdeče s svojimi silnimi spacenimi skalami. Cvetoče vresje je tvorilo rubinaste preproge, ki jih je solnce ožarjalo.

V teh krajih je bilo vse čisto kot ob rojstvu sveta. Dvigal se je globoki spev zemlje in veter je imel oster vonj kakršnega začutiš iz zmečkane praprotov mladike.

Dragica in Clémentina sta vstopili v kostanjev gaj, kjer se je blestela nežna trava. Prijazno je padala svetloba pod drevesa, katerih debela se pojavljajo kakor velike zavite gube podobno plašču, ki se je vanj ujela sapa ob skrivnostnem pohodu. V nekatere je bilo že treščilo, iz rane pa je često poganjala lepa okrogla in gladka mladika, po voljnosti podobna belouški.

Dragica je kraj svoje prijateljice sedla v travo in vezala šopek vresja. Dejala je:

»Lepo je tukaj. Vesela sem.«

Na daljnem obrisu obzorja je plesal žarek, lisa živahne vode, droban blisk, kakršen se pokaže, če skoči belica nad vodo. Clémentina je šepnila:

»Dragica, oštela me boš.«

V eni sapi je nadaljevala:

»Jaques Lavergne ve, da sva tu. Hotel te je videti, preden odide. Nisem mu mogla odreči. Tako te ljubi!«

»Ni prav, kar si storila, a nisem huda nate, ker poznam tvoje dobro srce,« je odgovorila Dragica.

Zdaj je bila zmedena in v strahu. Lepi večer se je mračil njenim očem. Preteklo je nekaj časa. Prijateljici nista govorili, a šumenje reke je oživljalo zrak in prihajalo iz doline.

Dragica je prva zagledala Jacquesa Lavergnea, ko je prihajal po stezi, ki jo je obrobjala visoka praprot. Kot ponavadi je bil lepo oblečen in bližal se je z lahkotnostjo.

»Tako ste plašni, gospodična Dragica!« je vzkliknil, ko je došel do nje. »Moral sem se pretezati po teh kozjih rebrih, da vas dobim!«

Clémentina se je bila oddaljila in nabirala je šope cvetočega vresja.

Jacques je šepetal polglasno tesno ob Dragici:

»Ali ste premislili moje besede? Hočete vedno živeti v teh krajih? Če se odločite postati moja žena, vam ne bo žal. Dragica za Boga, poslušajte me!«

»Še preveč vas poslušam,« je dejala.

Tedaj jo je pričel prositi. Skoro bo pričel v Limogesu življenje v pisarni, zato je ne bo mogel videti, kadar bi jo hotel. Ali mu ne bi hotela dati na pot vsaj malo upanja?

Poklicala je Clémentino. V njenem glasu je bila sama skrita bolest. In pred svojo prijateljico je blede, z boleznim izrazom v obrazu izpregovorila:

»Jacques govoriti morem v navzočnosti svoje prijateljice in hočem tako. Morda imam do vas kaj več od prijateljstva, a nikdar ne bom zapustila Genettovine. Jaz ne štejem in ne računam. A tega, kar sem dala, ne morem vzeti nazaj. Dobro sem premislila. Kar želite, ni mogoče. In če sem se vam izogibala, sem delala to zato, da vam ne bi morala govoriti takole. Bala sem se zelo te bolesti.«

Pri teh besedah ga je pogledala v obraz in strašno sta se borila v njej bolest in ponos. Jacques je čutil skrivni drget te zadušene ljubezni. Zresnil se je, skrnil svoje ganotje in odšel. Rojena v istem kraju, sta krenila po potih, ki sta šli narazen.

Clémentina je objela Dragico. Z rokami okrog njenega vratu je dejala:

»Odpusti mi. Menila sem, da storim dobro...«

Vstali sta, da se vrmeta domov. Dragica ni govorila. Clémentina je vzdihnila:

»Ubožica, morda si ga ljubila!«

Dragica je odgovorila:

»Molči! Bolje je, da ne povem. Končano je.«

In sta se molče vrnila v poševne žarke večera.

(Dalje prih.)

*Treba bo
pripraviti
za zimo ...*

Storite svojo dolžnost, širite Digred med svojimi prijateljicami!

Henoh Arden.

(Iz angleščine prevedel J. D.)

(Konec.)

Povsem pa le ni bil nesrečen: moč
mu je dajal ta sklep pa trdna vera;
še bolj ga je oživiljala molitev,
iz volje vrelca živega tekoča
in skoz svetá grenkost prodirajoča,
kot sladkih vrelcev moč prodira v
morju.

Pa vpraša Maro: »Je li mlinarico,
ki pravili ste mi o njej, kaj skrb,
da prvi mož morda pa le živi?«
»Skrb, skrb,« dé Mara, »in pa še kakó!
Kdor mogel bi ji reči: »Mrtovega
sem videl ti moža, ki bi jo pomiril.«
Pri sebi Henoh: »Ko pokliče me
Gospod, bo zvedela, prej ne.
Jaz čakam zdaj, Njegov da pride čas.«
Ob miloščini ne hoteč živeti
si jelo je poiskal in zaslužek,
Skoro za vsako delo je prijel:
sodár je bil, mizar in ribičem
je mreže delal ribiške, pomagal
nakladati ali razkladati
blagó je velikih trgovskih ladij.
Takó si služil borni svoj je živež.
Ker pa se trudil zdaj je zgolj zasé
in ne za deco, v trudu ni biló
poguma več oživiljajočega.
In ko končalo leto je svoj krog,
vpran na obletni dan vrnitve, zbólel
je Henoh, lahno najprej, a slabél
ose bolj in bolj, dokler da naposléd
ni mogel več in moral je ostati
doma, na stolu, slednjič v postelji.
A nosil je bolezen ves vesel.
Noben pač brodolomec ne uzrè
z večjim veseljem čolna, ki se bliža
preko razpenjenega mu morjá
in nosi mu rešitve up zgubljeni,
kot Henoh zrl je smrti v óči zdaj
prihajajoči, z njo pa koncu vsega.

Skoz smrti mrak migljal namreč
prijazno
ta up je Henohu: »Ko mrtev bom,
naj zve, kakó do konca sem jo ljubil.«

Glasnó poklical Maro Lane je k sebi:
»Žena, skrivnost imam — a prisežite,

preden povem Vam jo, na Sveto knjigo,
da ne izdaste je do moje smrti!«
»Do smrti?!« vzkliknila je, »se Vam
bléde?

Še, mož, še Vas na noge spravimo.«
A Henoh drugič, strogo: »Prisežitel!«
In polplašnà na Pismo je prisegla.
Uprl zdaj vanjo side je óči:
»Ste Arden Henoha poznali Vi?«
»Poznala? Jaz? Sem, sem. Ah davno že.
Pa pomnim: nosil je pokonci glavo,
na cesti ni se zmenil za nikogar.«
Z otožnim, tihim glasom Henoh dé,
veli: »Zdaj glavo ima sklonjeno
in zanj sedaj ne zmeni se nihčé.
Tri dni pač živel več ne bom, zato...
ta Henoh Arden — to sem jaz.«
Preplašen pol in pol neveren krik
se utrga ženi: »Kaj? Vi Henoh Arden?
Ne, nel za glavo je bil večji on.«
In Henoh: »Tàk upognil me je Bog,
samota, žalost sta me zdelali.
Vendar pa jaz sem tisti, ki poročil
sem se z — dvakrat priimek je menjala
— z njo, ki se s Filipom je poročila.
Zdaj čujte!« Svojo pot ji je popisal
in brodolom, samoto na otoku,
vritev, kàk spet videl Ano je,
svoj sklep in kàk ga držal je zvestó.
Ko žena poslušala je vse to,
so solze ji sočutja lile z lic,
obenem pa jo je hudó imelo,
da bi planila v vas in raztrobila
vritev Henoha in gorjé njegovo.
Prenesla pa je slo, pomneč prisego,
le rekla: »Da otroka vsaj pred smrtjo
bi videli! Naj pónja grem?« In vstala
je že, da bi privedla ju, ker Henoh
okleval je za hip; a koj dejal je:
»Nikar sedaj me, žena, ne motíte,
naj zvest sem sklepu prav do zadnjega!
Še sédite in dobro pomnite,
kar Vam s poslednjimi velim močmi.
To prosim Vas: Povejte njej, ko
umrem,
da še umiraje sem jo blagoslovljal
in molil zanjo, ljubil jo zvestó.
Vkljub steni, ki nastala je med nama.

sem ljubil jo takó zvestó ko tákrat,
ko z glavo ob glavi sva sedevala,
In moji hčerki Ani, tak podobni —
saj sam sem videl — materi, povejte:
še z zadnjim dihom sem jo

blagoslavljal.
I sina sem — povejte — blagoslavljal.
In tudi Filipa, ki meni in mojim
le dobro, dobro hotel je in delal.
In če otroka moja bi hotela
me videt mrtvega, ki živega
poznala komaj sta, naj prideta:
njun oče sem. A ona ne, nikar:
moj mrtvi obraz bi mučil jo vse dni.
In zdaj — le eden je od mojih vseh,
ki me na onem svetu bo pozdravil.
Ti lasci so njegovi: odstrigla jih,
jih dala mi je ona, in jaz pri sebi
sem nosil jih ta leta vsa in mislil
pri sebi nósiti jih prav do groba.
Drugače mislim zdaj: zdaj, zdaj uzrem
to svoje dete v družbi angelov;
zato, ko umrem, vzemite to in dajte,

Vas prosim, njej, morda v tolažbo
majhno;
obenem ji bo to še en dokaz,
da res sem pravi bil.◀

Umolknil je.

A Mara Lane je obljubila vse,
pa takó vihravo, da oči je vanjo
spet drugič uprl, zabičujoč ji vse
in ponovít je morala obljubo.

A tretjo noč po tem razgovoru,
ko Henoh spal je, bled, ležeč negibno,
in Mara, bdeč pri njem, za hip dremala,
je tam od morja strašno zatulilo,
da hišice so v pristanu se stresle,
In zbudil se je, vstal, roké razširil,
glasnó zaklical: »Ladja! Ladja! Rešen!«
In padel je nazaj, nič ni govoril.

Takó ta močna duša je odšla.
A v dan pokopa pristaniško selo
pogreb je videlo kot nikdar prej.

L. P.:

Kaj si, o domovina?

Domovina, domovina!
Ah, povej, kaj si, da mi je zate težko.
Ali si pomlad in cvetje, up in nada,
ali ena sama ogromna solza, žalostna tako?!
Ti si pač le ena. Pa če si solza med rosami,
moja si, domovina, domovina! —

Marija Herbert:

Ljubljén biti . . .¹

Novela.

Pod prastarimi drevesi promenade, katerih gosto vejevje se je širilo v svetlem zelenju in nad šetalci tvorilo mogočen gotiški obok, sta hodila star gospod in mlada gospodična.

Oba sta bila človeka, ki bi jih gledalec težko prezrl. On, orjak po telesu, ki bi mu viteška oprema iz muzeja bila komaj dovolj velika, fin, možat, z nastopom človeka-gospodarja, s kavalirskimi manirami dobre stare šole in s potezo mehke dobrote, ki je omilila birokratski izraz obraza. Dama poleg njega, visoko zrastle, je napravila eleganten vtis; visoka in vitka, je nosila preprosto, toda izredno okusno ukrojeno obleko. Njen obraz je bil eden tistih, ki morejo spraviti fotografa v obup. Dozdevno popolnoma miren, je menjaval od trenutka do trenutka izraz; izgledati je hotel ponosen in zaprt, a se ni mogel ubraniti mehke sanjavosti. Poln energije, pa tudi poln utrujenosti je

¹ Op. ured.: S tem pričnemo priobčevati novelo M. Herbert, kakor smo obljubili v julijski številki.

bil v dveh zaporednih trenutkih. Stari gospod je gledal z mešanico pozornosti, občudovanja, nadkriljevanja in dobrote na svojo spremljevalko.

»Ali bi mi hotela povedati, ljuba Riharda, zakaj se vsak trenutek drugačno kažete, kakor ste? Če hočem biti odkritosrčen, vam moram priznati, da se moram večkrat bojevati za vas. Umevno, da to rad storim, to mi smete verjeti — toda povejte mi, zakaj ne bi smelo več ljudi vedeti tudi za vaše ljubeznivosti in prisrčnosti?«

Riharda je pogledala s svojimi temnimi očmi svojega nekdanjega varuha naravnost v obraz.

»To vprašanje bi si lahko sami odgovorili, gospod vladni ravnatelj! Saj veste, da vas imam iz srca rada. To ste seveda tudi prav pošteno zaslužili z vašim nesebičnim prijateljstvom in očetovsko skrbjo za mene skozi toliko let. Vam se lahko pokažem z vsem zaupanjem, kakršna sem v resnici, ker dobro vem, s kom mi je opraviti. Kako pa naj pridem do tega, da se na isti način kažem ljudem, ki me prav nič ne brigajo, ki so mi celo notranje popolnoma tuji?«

»Razum, ljuba Riharda, družabni razum bi vas moral učiti, proti vsem ljudem kazati po možnosti enakomerno prijaznost.«

»Zakaj pač?«

Gospod je molčal za trenutek. Riharda je imela čudno navado, kratka vprašanja staviti, kar ga je večkrat zmotilo in spravilo v zadrego.

»Zakaj? — No — ker človek — zlasti mlada dama, nima nikoli dovolj prijateljev.«

Riharda se je pritajeno posmejala.

»Prijatelj? — Če človek le enega prijatelja v življenju najde, je mnogo. Saj veste, jaz sem razmišljajoča narava. Sama opazujem in sama si delam sodbo.«

»Z eno besedo: vi ste človek razuma: mislite logično kakor možakar in niste nikoli vzhičena. Srce vam še nikoli ni napravilo kake neumnosti. To je velika stvar: kajti kdo pozna žensko srce?«

»Vi mislite? Res je, nisem za ono nesrečno ljubezen, ki je v romanih tako zanimiva in s katero se ljudje v vsakdanjem življenju tako radi osmešijo. Tudi nisem imela nikdar poželenja, niti potrebe, da bi se obesila na koga, ki me ne mara. V splošnem se držim modrosti starega zakona, ki se nekako takole glasi:

Ljubim tiste, ki me ljubijo
sovražim tiste, ki me sovražijo.

»Meni se ni tako dobro godilo«, odvrne v smehu vladni ravnatelj. — Njegov smeh je bil tak, da je znal pridobiti srca: ljubezniv, mehak, dobrončen, in je ožarjal resen obraz z jasnino mladosti. — »Gotovo sem bil v par ducatih slučajev nesrečen v ljubezni. Čim bolj prevzetna in mrzla je bila kakšna lepotica na predpustnih veselicah, tembolj sem se metal za njo. O, kako lepa igra je bila to!«

Gospodična Riharda je z prezirljivim posmeškom pogledala svojega spremljevalca.

»V par ducatih slučajev nesrečno ljubil! Torej v resnici niti enkrat prav. — Seveda — naravno! — Može se morajo z vsem igrati: z ženskami, z ljubeznijo, sami s seboj — celo s svojo bolestjo.«

»Kaj hočemo! — Dokler je človek mlad, nikogar prav ne spozna. Niti svojih lastnih staršev, najmanj pa sebe samega. Živiš samo na zunaj — vedno širše, v vedno večji raztresenosti. Šele v starosti pride življenje in pravo spoznanje.«

»No, torej sem pač jaz stara; kajti nikdar nisem mogla koga ljubiti, ki bi ga prav do temeljev ne poznala in preštudirala, od čegar plemenitih lastnosti bi ne bila prepričana.«

Razumne oči starega gospoda so sočutno pogledale blede, nervozni obrazek.

»Uboga mala Riharda, torej niste nikdar v resnici ljubila, kajti ljubezen je slepa.« Riharda se je zdrznila, toda ni bila pripravljena priznati, da se je njen stari prijatelj nehote dotaknil najgloblje bolesti njenega življenja. Saj je res, da še nikdar iz duše, z vsem srcem ni ljubila in v tem spoznanju je trpela, kakor pod ledenim mrazom. Vendar je vedno znala drugim z lahko šaljivo besedo prikriti svojo nesrečo in tudi zdaj njen ponos ni dovolil drugače.

»Kakšne globoke resnice razpravljava na promenadi!« se je posmejala. »Saj filozofija je bila vedno najina skupna stran. Toda do zdaj mi niste niti omenili, kako ste se imeli v kopališču? Ali se vaša žena bolje počuti? In še to, kdaj se bo Dorica poročila?«

S tem sta prešla na nevtralnno polje. In vladni ravnatelj, ki ni namerjal drugega, kakor malo hudomušnosti, je pričel s pripovedovanjem. Rad je govoril zlasti tedaj, ako je kdo znal poslušati. Ni bil prijatelj kakih posebnih duševnih problemov in zapletljajev, ampak preprost, zdravo misleči človek, katerega resnično dobroto je znala Riharda visoko ceniti. Kljub vsemu pa se je tudi poleg njega v globini duše čutila povsem osamljeno, kakor pri večini ljudi, s katerimi je občevala.

Ko se je s prav posebnim poklonom še prav iz stare šole poslovil od Riharde, da se po stranski poti obrne proti vladnemu poslopju, je Riharda odšla z nekim čudnim boleznim občutkom, ki ga človek ima, če kdo naše notranje stanje razkrije, ne da bi vedel, kaj prav to stanje pomeni za vse naše življenje.

Bil je solnčen jesenski dan. Mnogo ljudi se je sprehajalo v širokih lepih, senčnih in skrbno negovanih mestnih nasadih. Ptičje petje, vesel otroški smeh, v daljavi pa večerni zvon, vse to je polnilo nežno-mehki zrak. Stari ljudje so mirno sedeli na klopeh, kakor, da v sanjah gledajo iz časnosti tja v večnost. Fantje in dekleta so počasi hodili roko v roki po drevoredu. Mlad eleganten par je prihajal Rihardi nasproti. Gospod je spoštljivo dvignil klobuk, gospa pa je pozdravila z zaupnim smehom. V prejšnjih časih bi se bila gotovo ustavila in z Rihardo pokramljala, zdaj pa je bila že nekaj mesecev poročena in »v sreči vtopljena«, kakor je Riharda označila.

Riharda ni nikoli računala z nadaljnim prijateljstvom med znanci, ki so se poročili. Zdelo se ji je, kakor da bi bile vse te deklice, s katerimi je vsaj na zunaj preživljala svojo mladost, odšle v nedosežne daljave. Zato tudi ni nikdar več iskala stika z njimi. Riharda se je čudovito lahko in hitro ločila od ljudi, s katerimi je prej mnogo občevala. Marsikdo ji je to računal v zlo, češ, taka mrzlota, pa je bil tu tudi še drug vzrok. Nikoli ni tem ljudem v resnici prišla tako blizu, da bi jo mogla izguba spraviti iz ravnovesja. Zelo pogosto je deklamovala verzze, ki so ji postali nekako merilo za življenje:

»Sam stopiš v to življenje,
sam ga zapuščaš ob smrti
potrudi se tudi v trpljenju
biti sam.«

Bilo je to ponosno, strogo in mrzlo geslo za življenje mlade deklice, toda smisel teh verzov, ki je bil prav v globini njene duše, je ohranil njeno srce čisto, jasno in zdravo.

Da, čisto, jasno, zdravo, a strašno samotno. Saj smo vsi ljudje več ali manj sami ali samotni. Naše najgloblje bolesti, naše najtežje boje bojujemo sami z Bogom in s seboj, toda ker je največ ljudi obdanih z dragimi in zvestimi svojci, nam to ne pride tako lahko do živega.

Riharda pa je to čutila, že zgodaj od svoje mladosti čutila in težko trpela pod to težo. Že kot mlada deklica v zavodu je občutila večkrat samoto in za-

puščenost. Kolikokrat je ponoči zarila glavo v blazine, da njenega joka nihče ne bi slišal. V njeni dekliniški duši je neprestano zvonil zvon le eno misel: »Nihče me ne ljubi, nihče me ne ljubi!«

Otroci imajo neskončno potrebo po toploti, nežnosti in onem velikem razumevanju, ki sestoji iz ljubezni in brez vprašanja vse ve, ki jih nežno in mehko objemlje, kako materina roka in jih podpira vse dotlej, da se njihove male noge okrepe in navadijo težke življenjske poti.

Toda Riharda se je vdala, če tudi ni bila nikoli deležna ljubezni.

Ponosna, kakor je bila že izza otroške dobe, nikoli ni prosjčila za lepo besedo in prav dobro se je v njej videlo, da ljubezen nima mnogo opravka s ponosnimi. Ljubezen prihaja k ponižnim, k skromnim, k molčečim in ljubeznivim, ki ji smehljuje odpirajo vrata in prav nič ne vprašujejo, kako in odkod; prav muhasta je in se nič ne zmeni za skrivno izjokane solze, pa tudi ne za prosee iztegnjene roke in skrito hrepenenje.

Riharda je trpela v tej svoji zaprtosti in v tem ponosu, ki je bil rajši ubog, kakor, da bi se ponižal. Tako zelo je trpela v tem, da se tudi telesno ni razvijala, ampak je zaostala in je kazala vse lastnosti onih ljudi, ki se čutijo neljubljene in samotne.

Njene vzgojiteljice so jo imele za sebično in malo nadarjeno; toda pokazalo se je pozneje, da to ni bila resnica. Ko se je Riharda notranje in zunanje okrepila, je postala zamišljena in si je ustvarila o življenju prav lastne sodbe. Zelo zgodaj je pričela tudi svoje poizkušnje z življenjem.

»Če noče nihče biti dober z menoj, bom jaz z drugimi tem boljša«, tako je mislila nekaj časa. Hotela je svojo okolico osramotiti: utrujala se je v raznih pozornostih in ljubeznivostih do drugih; vso svojo okolico je obdarila in vsi so hvalili njeno pozornost; a kmalu je spoznala, da ta okolica ne misli povratiti enakega z enakim, ampak jo hoče samo izkoriščati.

Po tem poizkusu se je hitro izpremenila. V občevanju s svojo okolico je pokazala, kako malo plemenito so ravnali z njo in tako je vsa okolica postala njen sovražnik; kajti, četudi je človek neplemenit v očeh svoje okolice, hoče biti plemenit.

Čim dalje in globlje je Riharda stopala v življenje, tem bolj je bila prepuščena sama sebi. Svojih staršev ni nikoli poznala, njeni sorodniki se niso brigali za njo. Njen varuh, ki ji je bil sicer očetovski prijatelj, se je moral boriti za svojo karijero. Pogosto je bil prestavljen, z delom in odgovornostjo preobložen in je komaj zmagal vzgojo svojih sinov. Za Rihardo je pač skrbel, da je bila v najboljših zavodih vzgojena, tudi je prihajal k njej na obisk, sploh je storil, kar je mogel, a to ni bilo zadosti.

Riharda je občutila za največjo srečo to, da je bila bogata; brez tega bi seveda morala v sirotišnico in se pozneje boriti za svoj obstanek. A Riharda, ponosna Riharda, je izmed vsega ljubila neodvisnost. Komaj ji je bilo treba komu se zahvaljevati. To je bil njen ponos, toda bolesten ponos; kajti če bi bila kdajkoli poznala veliko dobroto in ljubezen, bi rada vse žrtvovala. Veliko hrepenenje po tem je ležalo v globini njenega bistva.

Riharda je bila že davno polnoletna in svoj lasten gospodar. Svojo usodo je vzela z občudovanja vredno gotovostjo in mirnostjo v roko. Imela je mnogo dobrega in zdravega okusa za življenje in njena gmotna sredstva so ji dovoljevala temu nagnenju slediti. Kupila si je prijetno malo hišo, vzela družabnico, gospodinjo in sobarico. Kot gospodinja je bila povsem mirna, brez posebne strogosti. V njeni naravi je že bilo nekaj, kar je zahtevalo spoštovanje. Svojo družabnico je v prvih mesecih štirikrat izmenjala. Da je našla značaj, ki je z njo vsaj nekoliko harmoniral. Vse preprosto in nevzgojeno ji je napravljalo skoro telesno bolečino.

(Dalje prihodnjič.)

Janez Pucelj:

Tožna pesem.

*Pa burja sinoči vzoihrala
čez cvetno ravan, čez polje je,
lomila po vrtilih je veje
in klasje je njio poteptala...*

*Prišla tudi v mojo je gredo!
Poznajo se njene stopinje,
polomljene so georgine,
potrgala mi je resedo.*

Lavin Korič:

Debora.

(Konec.)

Za kazen, ker ni hotel iti malomarni cagovec Barak brez prerokinje v boj, je pa moral dati tudi lavorjev venec zmage ženi. »In mu je rekla: pojdem sicer s teboj, toda zmaga se ti to pot ne bo pripisovala, zakaj ženi v roke bo Sisara izdan«. Visoko kakor njena palma se dviga Deborina vera v Boga.

Bojno polje te odločilne bitke je ravnina med goro Tabor in potokom Kison, staroznano bojno polje v kananejski zgodovini. Štiri ure jugozahodno od Galilejskega morja se dviga čisto na samem gora Tabor v podobi stožca, kakor šotor Gospoda vojnih čet — od istega dne pa do dne, ko se je na njej spremenil Gospod, spomenik zmage vseh onih, ki so verovali kakor Debora. Še štiri ure naprej od gore Tabor pa si utira pot potok Kison skozi ravnino Ezdrelon proti Sredozemskemu morju, vzporedno s Karmelskim pogorjem. Izraelska armada je zavzela pozicije na južnem pobočju gore Tabor, kmalu nato pa so se navalile v naskoku kananejske čete na Izraelce v fronti proti Taboru, za hrbtom potok Kison. »In Sisaru je bilo povedano, da je Barak, sin Abinoemov, prišel na goro Tabor. In je skupaj spravil devet sto s srpi okovanih voz in vsa vojsko iz Haroseta narodov h kizonskemu potoku.«

Vedno in vedno prihaja Debora, poslanka nebes, kot gonilna sila vsega početja; znamenje za napad je ona dala, ne »blisk« Barak. »In Debora je rekla Baraku: vzdigni se, zakaj to je dan, ko ti je dal Gospod Sisara v roke; glej, On sam je tvoj vodnik. Barak je tedaj šel z gore Tabora in deset tisoč vojakov z njim«. Zdaj šele ob Deborini veri so zraski in se učvrstili v veri Barak in njegovi vojaki. Ta uspeh pomeni za junakinjo v veri ravnato tako velik triumf, kakor zmaga na bojišču; njena vera ni bila osramočena. Sam Gospod, Bog Izraelov, se je bojeval, ko je poslal na sovražnike nevihto in neurje ali kako drugo naravno katastrofo, da se je polastila strašna panika sovražnih bojnih vrst. »In Gospod je prestrašil Sisara in vse njegove vozove in vsa trumo z ostrim mečem ob pogledu na Baraka tako, da je Sisara z voza skočil in pobegnil«. Devet sto s srpi okovanih voz naj bi po človeškem bojnem načrtu pokosilo Izraelove vrste kakor travo na travniku. Pa ravno ta strašni park vozov — takratna artilerija — je bil Kananejecem v pogubo. Bog jako rad pobija Goljate in Holoferne z njihovim lastnim orožjem. Od treska in groma so se konji splašili, mnogoštevilni vojni vozovi so si zapirali pot, zavoževali se eden v drugega, obtičali v mehkih tleh in drveli v divjem begu v šumeč in peneč Kison. Tudi bojni voz Sisare je obtičal nekje v gneči. Sisara je skočil z voza in se skušal oteti peš. Komandant čez devet sto vozov pa beži — peš. Nebo je včasih strašno pikro z mogočnjaki te zemlje. Zadnje dejanje te bitke pa se je odigralo zopet v ženskem šotoru.

»Sisara pa je na begu prišel v šotor Jajele, žene Haberja, Kinejca; zakaj mir je bil med Jabinom, kraljem v Azoru in hišo Haberja, Kinejca«. Jahelini predniki so bili od doma poganskega rodu. So se pa zavoljo čudežev v Izraelu spreobrnil, izpovedali vero Izraelovega Boga in se priključili Judovemu rodu, iz katerega je prišel Mesija. V tem je nekak praevangelij in jutranji pozdrav Odrašenikov poganstvu. Kinejci so zapustili celo rodovitna posestva okrog Jerihe in se umaknili v puščavo Judovega rodu in tam razpeli svoje šotore. Večji je bil dobiček, ki so ga dobili v veri po spreobrnitvi kakor gospodarska izguba. Jahelina družina se je pozneje preselila zopet proti severu in je šotorila v času te bitke v Neftalijevem rodu. Njen mož Haber je bil prijatelj z Izraelci, se pa ni udeležil pohoda proti Kananejem. Tako je jasno, zakaj je begun Sisara v smrtnem strahu smatral bivališče tega nomada za nevtralna tla in zaupljivo sprejel vabilo Jahelino, naj nekoliko po-

čije v njenem šotoru. A ta tihi šotor in ta ženska roka utegneta biti bolj nevarna kakor »bitve hrum in šum« in orožje deset tisočerih mož.

Sv. pismo prav slikovito in dramatično, včasih tudi malo pikro, opisuje ta dogodek. »In šel je v njen šotor in ga je pokrila s plahto«. Sisara se je hotel skriti v kak kot za slučaj, da bi prišel Barak podoč in išoč razkropljene begunce. Pa skrb za svojo junaško žejo je bila večja kakor skrb za svoje junaško življenje; pokukal je izpod plahte iz kameline dlake in rekel: »daj mi, prosim, malo vode, zakaj strašno sem žejen«. Jahela mu da več kakor vode; kakor da bi bila Bog ve kako v skrbeh zanj, mu ponudi najboljše kar premore nomadov šotor, »odvezala je meh z mlekom in mu dala piti in ga spet pokrila«. Junak pod plahto je bil pa še vedno v strahu za svoje junaško življenje; spet je pokukal izpod plahte in rekel: »stoj pred šotorovimi vratmi in ko bi kdo prišel in te vprašal rekoč »ali je kdo tukaj« reci »nikogar ni«. Zdaj šele, ko je Jahela stala na straži, se je Sisara pomiril in kmalu zasmrčal na vse registre, nekaj zavoljo tega, ker je bil utrujen, nekaj pa zato, ker mu je dala Jahela brčkone kisló kamelino mleko, ki pa upijani. Ta spanec je bil prijatelj njegove smrti. Ko je Jahela stala na straži, se je brččas spomnila, kako so šli njeni očetje za Izraelci, sprejeli njihovo vero, si udarili v roke in bili prijatelji. Pa je hči onih očetov sklenila, da reši izraelski narod najbolj nevarnega sovražnika. Vajena je bila kladiva in kolov, na katere je pritrjevala šotor; kajti pri nomadih so morale ženske postavljati šotor in ga z vrvmi pritrđiti na kole, zabite v zemljo... in je tedaj vzela kolec s šotora tudi je vzela kladivo in je šla skrivaj in na tihem vanj ter je nastavila kolec na sence njegove glave in ga zabila s kladivom skozi možgane do zemlje«. Medtem je pa Barak našel sled za bežčim Sisarom in šel naravnost v Jahelin šotor. »In Jahela je šla ven«, v roki krvavo kladivo, »in mu rekla: Sem pojdi, da ti pokažem moža, ki ga iščeš«. »In ko je vstopil je videl Sisara mrtvega ležati in kolec zabit v njegovo sence«. Za kazen malovernemu Baraku je žena Jahela končala, kar je žena Debora započela. Pa tudi žene so morale položiti palmo zmage pred Jahvetov oltar. Zato konča sv. Pismo to povest kakor s »Cast bodi Očetu«: »Bog je tedaj tisti dan ponižal Jabina, kananejskega kralja«.

Po naših pojmih o pravdnosti je bilo Jahelino početje prostaško, zahrbtno, hinavsko, zavratno, po vzhodnih pojmih poleg tega še nekaj vnebovpijočega, ker je kršila pravico gostoljubja. Pa nikar ne presojajmo vesti predkrščanskih stoletij po evangelijskem nauku o pravdnosti in še posebej početja pravno posurovelih časov »sodnikov« po merilu pridige na gori. Kinejka Jahela je morda subjektivno, za svojo osebo, ravnala v dobri veri in smatrala svoje delo za dovoljeno vojno zvijačo, objektivno, v resnici, pa je grešila zoper pravni red. »Pesem svobode« njenega naroda jo slavi kot narodno junakinjo, da bi pa bilo to n r a v n o idealno junaško, tega ne bomo priznali, ker so nekatere okoliščine njenega početja take, da jih ne moremo opravičiti.

Debero so opevali in opeli razni veliki pesniki, najlepše pač španski pesnik Calderon v svojih »Evhariističnih igrak«. Pa tudi brez njih ostane Debora junakinja z gorečo domovinsko ljubeznijo, devica orleanska v stari zavezi, ki je peljala svoj narod v boj in zmago, svesta si, da jo Bog pošilja, »mati Izraelá«, ki je svoj rod prerodila za svobodo in novo narodnostno življenje, organizacijski talent, kot pesnica svetopisemska Sappho, ena največjih žena svetovne zgodovine.

L. P.:

Molitev.

Očel! Mogočni.
Duše naše so tvoje,
tvoja srca ognjena...

Bedni smo goriški Slovenci,
tožni Primorci:
kaj je v temni dalji?
Ali nam bodo srca v vek trpela
— jo! — kot zdaj?!

Kristus trpeči,
naj se nam duše očistijo
pod tvojim križem na Golgoti,
o Gospod! —

Odgovori na pisma.

Razgovori z gospo Selmo.

Samotarka. Dolgo Te ni bilo več k meni in mislila sem že, da Te ne bo več, da si pač našla svoj mir in svojo srečo v drugi smeri. Toda po zadnjem pismu ne vem samo, da še živiš, ampak tudi, kako zelo lepo si napredovala v razumevanju življenja. Pa tudi ni čuda! Saj si se skoro dve leti borila in končno tudi priborila na »solčno mesto« kakor praviš. Da so veljali vsi ti boji duševni in duhovni porasti, rada verjame, zlasti ko mi imenuješ dve knjigi, iz katerih si črpala: Klug 'Einkehr' I. in II., potem pa Heinen »Katholische Bildungswerte«. — Praviš, naj bi prvo predelal vsak, ki mu vera dela težave. Pritrdim Ti, a meni je včasih prav v tem oziru delal težave II. zv. omenjene knjige, zlasti september, ki ima pisma iz onostranstva. To se mi je zdelo tako grozno, da sem morala napeti vse sile, da sem vztrajala pri čitanju. Ti pa, kakor vidim, vse to z lahkoto predelaš. Tudi druga knjiga ni lahko čtivo in se naravnost čudim, kako je ta katoliški ljudski voditelj, ki sicer tako divno piše zlasti za preprosto ljudstvo, segel tako visoko. Saj poznaš tudi njegove »Mütterlichkeit«, »Die Bergpredigt Jesu Christi«, »Lebensspiegel« itd. kaj-ne? Svetujem Ti pa, da pričneš zasledovati tudi našo domačo tozadevno literaturo. Saj nekaj tudi že imamo, marsikaj se pa še pripravlja. Glej, da ne prezreš tozadevnih objav v časopisju! — Rada Ti verjamem, da Ti ob takem delu čas zelo hitro mineva. Eno Ti svetujem: da vsega lepega, dobrega in koristnega, kar si zbiraš kot pridna čebelica, ne skrivaš samo zase, ampak nudiš tudi drugim. Saj prilike imaš dovolj med ženami in dekleti v svojem kraju, za kar si po svojem stanu tako rekoč poklicana. Oglašaj se pogosteje, da imamo vsi kaj od Tebe!

Nenifar. Zelo si pridna, kar dve pismi si mi poslala. Zelo me veseli, da se trdno držiš. Rada verujem, da imaš mnogo obiskov, saj Tvoj dom leži na tako lepem kraju. Nedavno sem se vozila tod mimo in sem gledala, kje bi Te videla »z ruto na glavi in srpom v roki«, pa Te nisem mogla ugledati. Seveda, ko si pa prav tisti čas ložirala v ljubljanskem Unionu! — Pa k odgovoru! Prav, da v katekizmu tako dobro napreduješ in se Ti je že kar priljubil. Ali imaš kar navadnega, ali onega za konvertite (Katechismus für Konvertiten)? Tega tu v Ljubljani nekdo prav s pridom uporablja. Seveda pa ne smeš delati do utrujenosti ob njem. Morda je potem prav to vzrok, da Ti včasih preseda? — Veš kaj, le ne daj se zvabiti nazaj na sever! Le krepko se drži juga! — Kakor vidim, imaš že prav mnogo najdenega in to prav varno spravljeno! Prav je tako in naj le na globoko po-

žene korenine! — Praviš, da N. manjka samo še toplega žarka in vzcvetel bi. Pa glej, ta žarek ga že obdaja, vse od tedaj, ko je vzbrstela prva misel in se je pojavilo prvo hrepenenje po Resnici. Kajti vedeti moraš, da vera ni stvar samo razuma, ali samo volje, ampak še mnogo bolj milosti. In prav za to milost Ti prosim vsak dan, odkar si mi prvič pisala. Mislim, da bo že prav kmalu prišla v vsej obilici, ko bo njivica že povsem dobro pripravljena, da bo potem rast tem obilnejša. — Vprašanje, ki sem Ti ga zadnjič odgovorila z »ne«, tudi danes ne morem drugače odgovoriti, pa naj si ga čitala kjerkoli obrazloženega. Osebna krivda omenjeni osebi ne vzame posvečenja, po katerem opravlja svojo službo slej ko prej, vendar je njena krivda in odgovornost tem večja. Kolikor moreš se razmišljanju o tej stvari zaenkrat odtegni; saj boš dobila razlago o tem na poklicanem mestu. — Prijateljčinega imena mi torej ne zaupaš, potem, ko si jo sama našla? — Glede osebnih razgovorov Te bom pozneje obvestila po uredništvu »Vigredi«. Rada Ti verujem, da imaš težko stališče o priliki omenjenih obiskov, zlasti še, ko vem, kako simpatična in zelo družabna je ona oseba, ki sem jo tudi tu naletela v raznih družinah. Vendar mislim, da pri pazljivem zbiranju snovi za konverzациjo prav lahko zakriješ svoje namere. — Omenjenega, v marsičem vpoštevanja vrednega avstrijskega učenjaka, tudi jaz poznam, saj vseskozi delujem pri pokretu, ki ga je tudi on skušal pospeševati, a žal, mnogokdaj z napačnimi sredstvi, največ s prenapetostjo in pretiranostjo. Pa, kolikor vem, to ni bil vzrok omejitve njegovemu delu. — Glede pojma »Cerkev« in »hierarhija«, v kolikor želiš več kot Ti da katekizem, lahko pozneje čitaš A. M. Weiß »Jesus Christus« in A. Heinen »Kath. Bildungswerte«. A za to imaš še čas. Res je, da bi moral biti vsak priča Resnice; a če ni? Če ga njegova slabost potegne v zmoto in zlo? — Skušala sem Ti po možnosti na kratko odgovoriti na vse in zato se je pač odgovor raztegnil. — Imaš pa, četudi si zadnja došla, prav toliko pravic v tem koticu, kakor vse druge. Le še pridi!

Štefanija V. Četudi si priložila znamke, Ti odgovarjam tu, ker nikomur osebno ne pišem. Glede gospodinjske izobrazbe se obrni na: Marijanišče v Ljubljani, Mladiko v Ptuj, Krekovo gosp. šolo v Šiški pri Ljubljani, gospod. šolo v Mali Loki pri St. Lovrencu na Dolenjskem, gospod. šolo v Kranju, v Šmihelu pri Novem mestu, pa boš videla, katera izmed teh Ti bo najbolj ugajala. V vseh se začne šolsko leto 1. oktobra. Torej imaš še mesec dni časa. Pozdrav!

Dva žarka. Vidita, za taka vprašanja, ki morajo biti ob gotovem času rešena, se je treba pričeti prej zanimati. Žal, da sem do-

bila Vajino pismo prepozno, da bi Vama odgovorila v 8. številu. In tako so počitnice minule brez mojih nasvetov, pa, upam, vseeno dobro, veselo in prijetno, kaj-ne? Hvala lepa za pozdrave s planin!

Preprosta. Glede zadnjega odgovora je vse v redu tako, kakor je bilo. — Glede tega, da si tako zelo preobložena z delom, da ni maš časa za nobeno razvedrilo, se mi pa zdi, da to ni prav. Človeško telo samo po delu želi počitka in ga mora imeti, če ga ne dobi, opesa in oboli. Saj poznaš pregovor: Prenapet lok počni. Seveda pa je zelo lepo, da najdeš v delu zadovoljnost in v Bogu veselje. Morebiti boš imela proti zimi več časa, pa se boš takrat pogosteje oglašala, kaj-ne?

Bela rožica. Tvojo zadevo takole od daleč težko prav presodim. Vendar mislim, da se bo v teh dveh letih, ki jih omenjaš vse prav razčistilo in uredilo. Svetujem Ti, da vse delo, ki ga omenjaš, kar začneš in si med tem časom vse sama pripraviš, kar boš rabila. Tako delo Ti bo tudi pomagalo, da ostaneš zvesta in dobra. — Kadar imaš še čas, se še kaj oglasi!

Marinka St. Glede tega, kam naj se obrneš, da bi postala pomočnica v gospodinjskih tečajih, piši na vodstvo gospodinjske šole v Marijanišču v Ljubljani, priloži znamko za odgovor in Ti bodo gotovo odgovorili. Kolikor pa vem, se prav mnogo deklet s Tvojo izobrazbo zanima za to. Jaz osebno Ti v tem oziru ne morem pomagati, ker kakor slišim prav gospodarska kriza in pomanjkanje gmočnih sredstev zelo ovira izobrazbo kmetijskih deklet v gospodinjskih tečajih. — Sporoči pa, kaj boš zvedela!

Sirota na cesti. Kakor si pisala meni, prav tako odkritosrčno se obrni na Dečji dom kraljice Marije v Ljubljani, kjer Ti bodo gotovo prav svetovali.

Zvesta. Večkrat sem mislila, kaj je s Teboj, pa sem od drugih zvedela, kako se jim godi, pa sem si mislila, da se gotovo tudi Tebi ne bolje. In zdaj vidim, da je res tako. Tu je res že prav mnogo Tvojih, ki tožijo, kakor Ti. Upajmo, da bo vendar Bog obrnil

na bolje! Večno pač ne more trajati! A kaj, ko je pa gospodarska kriza zajela ves svet! — Vedno me bo veselilo, če mi poročaš, kako se Ti godi!

Pelargonija iz D. Nič ne vem, koliko je resnega na stvari. Na Tvojem mestu bi se ne spuščala v to stvar. Kaj si hočeš še Ti natveziti nesrečo na vrat? Mislim, da ni take sile, da bi ne mogla počakati na pametno besedo, ko boš imela res kaj svojega, ne pa vse prebrano. — Takole jaz mislim; če pa Ti drugače, je pa Tvoja stvar. — Naslov: Dr. M. Justin, Št. Vid nad Ljubljano.

Morje bolečin. Premisli malo, kakšen pomen ima, da pišeš taka pisma! Ni čudno, ko praviš, da Te nihče ne mara; saj samo grizeš in praskaš. Pa se ponašaš s svojo izobrazbo, dejanski pa prav nič ne pokažeš, da jo imaš. — In pa: Kakšne enakopravnosti pa zahtevaš? Saj nismo društvo, ne zadruga, ne družba. Da pa imaš zelo slabe živce, že dolgo čutim in Ti prav resno svetujem, da kaj storiš za okrepilo. Vse drugo, kakor želiš, izostane.

Marjanca F. Poizvedujem, kaj bi se dalo storiti. Upam, da Ti prihodnjic že lahko kaj sporočim.

Tončka. Socialna delavka hočeš biti? Prav. To pomeni toliko, kakor da postaneš dobra žena. Ta pa ima čudovito ubrano dušo. Velika je in široka, ker objema vse, ki so ji izročeni. Vsi imajo prostora v njenem ljubečem srcu. Njena duša je kakor oče in mati: oče dela in se trudi, mati ljubi in skrbi. — Vsa nežna je ta duša. Pravo besedo najde za pohvalo, pa tudi za svarilo. Vsa zdrava je ta duša in brez vsake bojazni. Tiha spoštljivost pred svetostjo duše drugih jo varuje pred vsiljivostjo v tuje skrivnosti. — Duša za pomoč pripravljene žene pa je tudi polna moči. Ta moč jo sili naprej in kvišku. Nikoli ne vpraša, če je dolžnost težka, ali če ji prinaša korist. Le ljubiti hoče, pomagati. Ljubiti pa, se pravi, sprostiti se svojega jaza, da je prosta pot do tujega. Ljubiti, se pravi, sebe pozabiti, a drugim biti vse. — Kajne, mnogo se zahteva od socialne delavke?

N * A * Š * D * O * M

Stana:

List iz dnevnika mlade gospodinje.

Morda bom jutri ali pojutrišnjem brala tole in sama neverno zmajevala z glavo: »Ali sem res kdaj tudi jaz tako črnogleda in malodušna?« Prav za prav me je sram, da sem taka in da si ne znam pomagati. Zato hočem sedaj, ko sem sama v svoji

sobici, vse zaupati svojemu dnevniku; ob pisanju se bom morda umirila ali celo spoznala, kako bi drugič ob podobni priliki ravnala drugače.

Takole — včasih po najbolj solnčni in veseli uri — se mi hipoma zresni obraz in polasti se me čudna tesnoba. Moj življenjski poklic se mi zazdi tako prazen in žalosten. Obrtnice delajo tudi ves dan, zvečer pa le lahko pokažejo izdelke svojih rok. Dijakinje se tudi trudijo z učenjem,

pa jim je v zadoščenje dobro izpričevalo in v počitnicah se lahko oddahnejo. Kdaj pa sem prosta jaz, gospodinja? Kaj pa morem jaz pokazati, ko delam in se mučim dan na dan, vse leto?

Ko je vendar življenje sleherne gospodinje tako enolično, kakor si je podobno tiktakanje stenskih ur: tiktakajo in tiktakajo, vedno enako, da jih že slišimo ne več. Le takrat, kadar se katera izteče, opazimo in se začudimo: »Da smo jo pozabili naviti?!« Pragtako se razume samo ob sebi, da je ob določeni uri zajutrek na mizi; vsa družina bi se zgražala, če ob prvih dopoldanskih urah ne bi bile pospravljene vse sobe in opoldne se kosilo spet ne sme prav nič zamuditi. Pa mora biti tudi naš vrt vedno oplet in je čudno, če na domačih gredah zmanjka kakšnih zelenjav. Tudi je popolnoma v redu, da se ob večjih praznikih gospodinja vse dopoldne pari ob štedilniku, da more opoldne postreči z boljšim kosilom: praznikov se ja ne sme prezreti! In mora biti gospodinja navzočna tu in navzočna tam in mora vse vedeti in vse znati in vedno delati in prav malo počivati.

Vse to je tako umevno, kakor da ura vedno tiktaka in nikdar ne počiva. Toda, če bi se tudi ta gospodinjski stroj enkrat ustavil? — Ah, pravkar so mi prišli na misel Robotje! — Recimo torej, da bi se kolesje obrabilo in bi nekoč ne bilo pravočasno ne zajutreka in ne kosila in bi na vrtu grede ne bile oplete in bi ne dehtelete cvetlice in bi ne raslo ne zelje in karfijola in peteršilj in zelena? Ali pa, da bi kakšen praznik hotela počivati tudi ona in bi zato skuhala prav skromno kosilo in bi lepega dne napolnila en kovčeg več in bi še ona odšla na mirno letovišče, kjer bi se pustila streči od drugih? Ali ne bi obstala vsa hiša in bi se vsi spraševali, če vidijo in slišijo prav?

Mama me včasih okrega z jezikavnico in z ihto. Sem že taka, da bi težko pritrčila, da ima ona prav. Sedaj pa ko že tako dolgo v noč slonim nad dnevnikom in pišem, sem se že precej umirila.

Vsaj sama sebi bi bila rada odkritosrčna. Pomislila sem zato, kako bi potolažila ljubo deklico, če bi prišla k meni s podobnimi tožbami. Zdi se mi, da, zares bi vzela njen obraz med svoje dlani in

prav v oči bi se ji nasmehnila: »Dekle, saj ti vendar nisi robot, nisi stroj! Zakaj pa ti je Bog podaril dušo, da vse dni pozabljaš nanjo in ne misliš nanjo pri onem delu, ki ti je določeno, da si ž njimi zaslужиš večno veselje? Kako, da danes nočeš vedeti: tvoji ljudje od tebe ne potrebujejo samo jedi in zlikane obleke in snaznega stanovanja. Oni zahtevajo še mnogo več in tisto je glavno: z ljubeznijo jim moraš služiti.

Kaj še nisi prebrala knjižice »Med pomladjo in poletjem?« Tam boš našla stavek: Kajti to je prijetna skrivnost veselja, da vsaka lučka, ki jo prižgemo v srcu sočloveka, zažari v dvojni svetlobi v našem lastnem srcu. — Poglej, zato je bilo danes tako temno in žalostno v tebi, ker si mislila samo nase. Pomisli pa, če občutiš kakšne težave: kadar zjutraj s smehljajem pozdraviš družinske člane; kadar vse dopoldne misliš, kako zelo jih boš razveselila z dobrim kosilom in kako pozabiš na lastno utrujenost, če pregleduješ izmučene obraze bratov in sester in premišluješ, kako bi jim mogla preskrbeti odih in razvedrilo. Ali ti ni dobro, ker edino tebi zapajajo svoje skrbi in težave, ker vedo, da jim boš skrivaj in zagotovo pomagala? Ali ne hitiš in hočeš, da bi bilo takoj dobro, ko zdraviš lahne obolelosti in obvezuješ male rane? In odkritosrčno povej: ali se ne tresesh včasih, da vsi ti ljudje ne bi hoteli v svojih nadlogah več priti k tebi po pomoč; pa je vendar tvoja molitev spet in spet sama zahvalna himna, da te tvoja družinica tako ljubi in ti zaupa vse težave.«

Čudno, če je bilo danes čez dan res tako oblačno. Mislim, da bo kmalu sinilo svetlo jutro in da bomo jutri vsi prav dobre volje.

Pridobivajte novih naročnic!

Gospodinjtvo.

(Nadaljevanje.)

Važno je tudi, kje lončnice prezimujejo. Najboljša je svetla klet, ali soba, ki je toliko gorka, da lončnice v njej ne zmrznejo. V zimskem času, ko cvetlice počivajo, jih ni treba mnogo zalivati, toliko le, da ne usahnejo. Potrebno je, da jim usahlo listje in cvetje

sproti oberemo, da ne prične gniti. Ko pa se v naravi obrne, t. j., da se prične dan daljšati in dobiva solnce čim dalje več moči, takrat se zbude tudi cvetlice in jih je treba oskrbeti za novo rast. To se zgodi s presajanjem. V teku preteklega leta je cvetlica iz prsti, v kateri je rasla, docela izčrpala vse porabne snovi. Treba ji je nove, polne, močne prsti, iz katere bo črpala v novem letu. Njene korenine so se razrasle po vsem loncu, včasih celo tako, da gledajo pri luknjici na dnu iz lončka. Vselej je to znamenje, da je treba cvetlico v večjo posodo presaditi, pa naj si bo to spomladi ali jeseni. Pri presajanju je treba gledati, da luknjice v dnu posode ne zamašimo s prstjo, ker bi sicer voda, ki je odveč, ne mogla odtekati v podstavek. Da se to ne zgodi, denemo čez luknjico košček črepinje, ki odstranja prst od luknjice. Da se cvetlice pomlade, jih je treba tudi obrezati. O tem daje prav dobra navodila knjiga »Naše prijateljice«, o kateri je »Vigred« že večkrat pisala. Vsekakor pa si moramo zapomniti, da se presajanje in obrezovanje ne sme izvršiti ob istem času, ampak vsaj v presledku 14 dni. Presajene lončnice ne smemo takoj postaviti na solnce, ampak naj bodo vsaj par dni v senci, da si nekoliko opomorejo. — Znano mi je, da ima vsaka dobra Vigrednica in vrla gospodinja Rožnega doma tudi v tem oziru svoje lastne izkušnje, ki naj jih kakorkoli more, pove tudi svojim sosestram.

Za okras sobe skrbe tudi slike, o katerih smo mimogrede že omenjale v eni prejšnjih števil. Na vsak način naj gospodinja nikoli ne pozabi, da je dom domače svetišče. Slej ko prej mora ostati v naših domovih lepa navada, že kar tradicija, da v kotu sobe kraljuje Kríž. Prav v tem kotu postavljamo o božiču tudi jaslice in za majnik tudi šmarnice. Zelo priporočljivo je, da si vsaki naš Rožni dom postavi prestol Kristusa Kralja, kakor jih je nedavno priporočal »Glasnik«. To je še prav posebni okras družinske sobe. Po stenah naj visi tudi nekaj slik. Včasih je bila navada, da so slike pokrivalo skoro celo steno. To res ni potrebno, tudi leno ni, ako je stena preobložena in mora slika sliki reči: »Ti umakni se, tudi jaz bi se rada videla!« Vse slike pa naj bodo res kras doma, zato umetniške vrednosti in kupljene v prvovrstni trgovini, ne pa morebiti od vsiljivih agentov, ki največkrat prenašajo židovsko robo.

Potrebno se mi zdi tudi poudariti, naj po mizi in omarah, predalnikih, ne bo razložena razna roba, kakor v izložbi. Res so bili časi, ko je bila navada, da so bili na mizi razni albumi s fotografijami in razglednicami in se je ta navada raznesla tudi že v kmečke domove. Vendar bodi miza za to, kar je njen namen in zato prazna in pokrita le s prtom. Tudi razni kipi in figurice, ki so jih svoj čas tako radi nastavljali po vseh policah, niso drugega, kakor lovilci prahu. Gospodinja, ki hoče imeti res čeden dom, naj vso to na-

vlaklo kratkomalo pospravi. Dovolj je, ako stoji na omari križ z dvema svečnikoma, kar se rabi v slučaju bolezni, ko pride duhovnik obhajat.

Posebno pažnjo naj gospodinja posveča tudi shranjevanju knjig in časopisov. Kolikokrat se zgodi, da lepe Mohorjeve knjige leže teden za tednom na mizi ali klopi in jih prekladajo z umazanimi rokami s kraja v kraj, namesto, da bi bil zanje določen poseben prostor. Prav primerno je za to stenska polica, kjer pa naj bodo knjige lepo zložene in ne samo nametane. Časopisi, dnevniki, ki po tem, ko jih prečitamo, nimajo kdo ve kakšne vrednosti, se pač lahko porabijo za zavijanje. Vselej, pa naj gospodinja pregleda, ako ni kaj važnega v njih, zlasti slike, kar naj vse lepo spravi, morebiti v mapo ali poseben zavitek. Zgodaj pa naj gospodinja začne z vzgojo otrok tudi v tem smislu. Enemu naj prepusti oskrbo cvetlic, drugemu oskrbo knjig in časopisov, za kar so posebno pripravne deklice.

V domači sobi naj bo seveda tudi ura. Ni treba, da bi bila posebna dragocenost, vendar naj bo dobro idoča in zanesljiva in naj se pri nakupu ne gleda na najcenejšo.

(Dalje prih.)

Kuhinja.

Orehov kruh. Priprava: 6 žlic presejanega sladkorja, 3 jajca, $\frac{1}{4}$ kg zmletih oreh, $\frac{1}{4}$ kg moke. Rumenjake in sladkor mešaj približno pol ure. Na to primešaj orehe, limonove lupine, sneg beljakov in polagoma še moko. Deni testo v pomazano in z drobtinami potreseno pekačo ali podolgasti model ter peci $\frac{3}{4}$ ure. Ohlajenega potresi s sladkorjem in razreži na prst debele rezine.

Korenjeva solata (bavarska). Osnaženo korenje skuhaj v slani vodi. Ko se ohladi in oteče, ga pretlači skozi sito. Prideni tri trdo kuhane in pretlačene rumenjake, par žlic drobno zrezanega peteršilja in drobnjaka, malo kumne in vse skupaj dobro premešaj. Dodaj še malo soli, kisa, olja, popra, zopet premešaj in deni, če mogoče, v stekleno skledo. Po vrhu potresi še trdo kuhane in na drobno zrezane beljake.

Nadevani paradižniki. Dobro dozorelim, a še čvrstim paradižnikom odreži pri vrhu rezino in previdno odstrani iz paradižnikov pečke. Nato napolni paradižnike z nadevom, ki ga pripravi takole: Osnažene jurčke zreži na drobne kocke, deni jih na razbeljeno mast, malo osoli, in praži pokrite, da izhlapi voda iz njih. V drugo kozico vlij na vročo mast tri raztepena jajca, pa mešaj, da se malo zgoste. Urno pridene gobe, drobno zrezanega zelenega peteršilja, malo čebule in napolni paradižnike. Vsakega pokrij z rezino, ki si jo prej odrezala. V primerno veliki kozici speni presnega masla, deni vanj nadevane paradižnike in postavi za 10 minut v vročo pečico, ali pa peci pokrite na štedil-

niku. Zraven se servira pečen krompir, kaka močnata jed (cmoki ali široki rezanci) ali meso.

Gobe s fižolom in krompirjem. Osnažene in na tanke rezine ali kocke zrezane gobe (jurčke) deni na razbeljeno mast, malo osoli in duši gobe v pokriti posodi kakih 10 minut. Nato jih potrosi z moko, zalij z ohlajeno fižolovo ali krompirjevo vodo, prideni na drobne koščke zrezan fižol, ki ga skuhaj posebej, par žlic kisle smetane in pusti, da prevre. V slani vodi kuhan krompir pretlači, prideni razbeljene masti, par žlic drobno zrezanega zelenega peteršilja, deni krompir v skledo in vlij nanj gobe in fižol.

Golaž iz buč. Olupi še mlado bučo, zribaj jo kakor kislno repo, deni v lonec ali kozico, potresi s soljo ter poškopri s kisom in duši buče pol ure. Posebej zarumeni na masti čebulo, prideni buče, potresi jih s papriko in moko, zalij s hladno juho ali vodo in pusti, da vre še kakih 10 minut. Zraven se poda krompir ali kaka močnata jed.

Vprašanja iz gospodinjstva.

Naročnici Ivanki, ki je v zadnji številki vprašala, kako bi spravila sadne madeže iz namiznega prta, sporoča naročnica Pavla sledeče: 1. mesto, na katerem je madež, pomoči v čisti vodi in nakapaj nanj citronovo kislino kar iz limone; vse skupaj deni na vroče sonce, da se beli. Ali: 2. klorovo raztopino (125 g klora v enem litru vode kuhati, ohladiti in in odliči samo čisto tekočino). Za male madeže ne potrebuješ mnogo tekočine. Za prt, kakor ga imenuješ v svojem vprašanju, bi morebiti zadostovalo že osminko litra klorove raztopine, zredčene s četrt litra vode. V splošnem pa morebiti tudi že zadostuje, ako madež pomočiš z vodo in ga položiš na sonce, da se beli.

Gospodinja Marjanici K. (odgovarja Vigrednica Milka), ko prosi za nasvet, kako naj hrani boljši pribor, da ji ne bo zarjavel, takole: Takoj po rabi je treba vseh pribor dobro umiti, dobro osnažiti in nato, kar je posebne važnosti, dobro zbrisati, najmanj s tremi krpami. Zelo je tudi priporočati, da se potem pribor niti z roko več ne prijemlje, ker je roka kolikor toliko potna. Ako ni za pribor posebne škatle, kjer leži vsak kos pribora sam zase, tedaj je zelo svetovati, da se vsak kos pribora posamezno zavije v mehak papir.

Manici K. (odgovarja Anica), ko vpraša, s kakšnim sredstvom naj snaži črne lakaste čevlje, da ji ne razpokajo: Glede lakastih čevljev je treba pomniti, da jih je treba hraniti na zmerno toplem kraju; suha vročina jim škoduje prav tako kakor velik mraz. Kadar so umazani, jih je treba najprej osnažiti prahu in blata, kar se najbolje zgodi z mehko krtačo in cunjjo. Da se odpravi še morebiti ostala umazanija, jih je držati nad

vodno paro, potem pa odrgniti in do dobra zbrisati z mehko cunjjo. Kolikor dolgo mogoče naj se hranijo brez vsakega snaženja s kremo, potem pa je najboljšo sredstvo zanje, ko smo jih očistili, kakor prej povedano, da kanemo nanje kapljico finega olja in jo enakomerno razmažemo po usnju. Slišala sem že tudi, da nekatere gospodinjje lakaste čevlje osnažijo, seveda ko so jim odstranile vso umazanost, s polovico čebule, s katero se odrgne čevljev, potem pa zbrše z mehko cunjjo. Po izkušnji je tudi Eg-gü za snaženje lakastih čevljev zelo dobra pasta.

Tončki Svetokriški, ki vpraša, kateri čas je primernejši za presajanje lončnic, v jeseni ali spomladi, sledeče: Dovoljujem si sporočiti iz svoje lastne skušnje, da je lončnice vedno bolje presaditi v jeseni nego spomladi; posebno tiste, ki začno cvesti zgodaj spomladi (to so pelargonije, primule itd.). Da jih spomladi, ko začno pripravljati cvetje, ne zmotimo s presajanjem. Pavla Marija.

Pavla Marija C. pa prosi, naj bi ji katera izmed Vigrednic sporočila o reji puranov vsaj do prihodnje pomladi, ko je treba dati valiti.

Vprašanja iz zdravstva.

(Odgovarja dr. M. Justin.)

»Prosim Vas, oglasim se radi bolezn; vprašam Vas, ker imam po obrazu velike temne pege, rjave, pa plavo mi je v čelu prvi dan (perode namreč), Vas lepo prosim, da bi v Vigredi mi izročili zdravilo za moje ozdravljenje. 4 leta (od 17 leta dalje) imam te pege«, tako piše neka nepodpisana. Svetujem ji naj gre na vsak način k zdravniku, da jo preišče. Mislim pa da ne bo hudega.

Hribovski studenček. Stara 20 let, v mladosti ste morali imeti čistila za kri, ker Vam je perioda izostajala. Sedaj pa imate na levi strani trebuha bolečine. Ker prs nimate razvitih, Vas v tem času peko in žgo in so vsa boleča, boli Vas glava, in ste včasih do skrajnosti nervozna ter se za vsako malenkost razburite. Perioda je le en dan potem pa v presladkih, včasih postane rdeča, nato zopet bleđa, kar Vam je zelo sitno.

Iz celega popisa soditi je pri Vas ta plat Vašega življenja v razvoju zaostala. Obstoja gotovo manj razvita (hipoplastična) maternica z vsemi dodatki, od tod neredno oziroma premalo perila, od tod nerazvite prsi, od tod glavobol in skrajna razdraženost. Ne morete nič za to. Dobro bi bilo, da bi rabili Ovarial tablete in slične preparate, katere zahtevajte od zdravnika, ki mu zaupate. Tudi splošna okrepitev je potrebna. Sicer boste pa — zelo verjetno — še preveč debela kaj kinalu.

V. T. iz Lj. Imate malenkostno prošnjjo, čutite bolečine v desni nogi pri kosti palca, kost je malo izstopila, in bojite se, da ne bi postalo to tako, kot vidite pri nekaterih, da imajo čudno zveržen palec na nogi.

Vse to je od preozkih čevljev, ki s svojo konico stisnejo vse prste najbolj pa palec, ki revež stisnjen in izkrivljen, ne more drugače, kakor da postane ves izveržen in mu kost pri dnu stopi na ven. Svetujem široke čevlje, kar takoj, oziroma veliko hoditi bos. (Sandale!) Se nekaj: Imate nemirno spanje, držite dijeto in — uživate zvečer mleko in salato! Mislim, da Vam ravno to dela nemirno spanje. Zvečer uživajte samo malo mleka ali pa nič. Solata ne paše zraven mleka. Upam, da boste prvo noč nato dobro spali, če ni še kaj drugega. Pište mi, kako bo!

K. Zalostna. Strašno trpite s periodo, prva dva dni ste v strašni sili, da Vam ni prestajati. Krči Vas zvijajo in mučijo in grozno veliko krvi izgubite. 5—7 dni traja to. Zdravniki so Vam to razložili s tem, da je maternica okrivljena, zabrnjena. Tudi jaz menim to. Bo treba le vložka, ki ste ga že rabili. Po porodu navadno to za vedno izgine.

Se nekaj: ob času menstruacije Vam teče tudi kri iz nosa. To ni nič hudice, saj včasih pri kaki mladenki kri teče le iz nosa in sama ne ve zakaj, to je v zvezi z periodo.

M. P. Pn. Sanjali ste od brata, s katerim ste v sovraštvu in od tega časa — bolehate. V snu Vam je bilo hudo, strah Vas je bilo pred njim in vse to je bilo ob času Vaše periode. Bilo je mraz in univali ste se z mrzlo vodo. Bolečine na ledvicah, čez en teden po vsem trebuhu, in velika žleza se Vam je pokazala. Kopeli Vam niso pomagale, nato pa

Vam je stopilo v glavo tako hudo, da ste mislili, da Vas bo »przadel«, zdravnik je rekel, da imate špansko. Čez mesec dni v postelji Vas bolečine ne pustijo pri miru, glava in srce in na vrhu glave Vas boli in srbi; mislite da je slaba kri, vedno ste zmučena, belo perilo Vas nadleguje in ljudi se bojite, ker Vam govorjenje škoduje, kar jokati začnete od žalosti, ker mislite, da ste zapuščena od sveta in od Boga. Apetit do jedi pa imate. Pred očmi se Vam kar medli. Bolezen Vas že »na tisuče košta«. Želite, da Vam svetujem, kako naj se »rihtate«.

Po popisu Vaše bolezni ste Vi živčno bolna, nikar si preveč ne ženite k srcu in dobre volje bodite, saj ni tako hudo. Dokler imate apetit do jedi — še ni obupati. Če morete pustite domačo okolico, pojdite kam daleč v miren kotichek in živite prav zmerno in lepo, pa mislite na uboge reveže bolnike, ki so stokrat hujše udarjeni kot Vi; le oglejte si jih malo po bolnišnicah in boste videli, da Vaša bolezen še ni najhujša. Sčasoma bo na ta način tudi Vam bolje, seveda ne takoj jutri.

Hvaležna. Šurke s kromop in zdravnik naj Vam napiše »Schweinfurtergrün«, ki ga naj večš človek posuje zvečer po ogljih in špranjah ali pa zmečka s kuhanim krompirjem in da za vabo ščurkom, zjutraj bo vse polno teh živali po tleh, pomedite jih in v ogenj z njimi. Roke in vse kar je z tem strupom v zvezi pa dobro oprati. Najbolje, da Vam večš človek tu da navodilo.

D ♥ O ♥ M ♥ A ♥ I ♥ N ♥ D ♥ R ♥ U ♥ G ♥ O ♥ D

V Kočevju v zavodu za slepe je obhajala v krogu svojih slepih učenk in učencev učiteljica gđc. Vrhunčeva 50-letnico svojega življenja. Pa ne samo 50-letnico svojega rojstva, nego tudi 30-letnico svoje učiteljske službe; 18 let pa bo minulo, odkar se je posvetila njim, ki jim je vzet vid. Ne samo učiteljica, tudi mati je svojim bednim siromakom slepcem.

Med vojno je bila nastavljena v Gradcu na tamkajšnjem zavodu za slepe. Posebno skrb je posvetila bednim slovenskim vojakom — slepcem in jih po prevratu pripeljala v domovino. — Za tem je nekaj časa službovala Zemunu, l. 1922 pa je bila premeščena v Kočevje na zavod za slepe, kjer še danes poučuje. Vsa njena dela preveva ljubezen do slepe mladine, iskrena vernost. — Iskrene čestitke jubilantki! Želimo, naj ji bo dodeljeno še mnogo let v zdravju in zadovoljstvu.

V Franciji je bil zakonski načrt, ki naj bi francoskim ženam končno le prinesel zaželeno aktivno in pasivno volilno pravico, v zbornici odklonjen s 320 proti 208 glasovom.

Meseca septembra se bo na Dunaju vršil 6. mednarodni kongres zdravnic. Tu se bo

razpravljalo o znanstvenih in poklicnih vprašanjih zlasti o socialni higijeni, ki žene najbolj zanima. Poročale bodo: ga. dr. Baltour iz Indije o temi: »Postavna zaščita delavke iz socialno higijenskega vidika. Dalje ga. dr. Garnier iz Alžira: Vloga zdravnice v tujih (tropskih) deželah. Na tem zborovanju bodo govorile tudi ga. dr. Adler iz Dunaja, ga. dr. Bang iz Norveške in ga. dr. Sorrentini iz Italije.

Na Angleškem je zveza učiteljic protestirala proti temu, da so v komisiji za revizijo plač med 50 člani samo 4 žene, dočim je 70% učnih moči ženskega spola.

Miss Maud Royden je bila v Glasgowu na univerzi imenovana za častnega doktorja teologije. To je prvi slučaj, da je britanska univerza odlikovala ženo s takim naslovom.

V Zedinjenih državah je vedno več žen, ki zavzemajo važna mesta. V 6 državah so žene državni sekretarji. V treh državah stoje na čelu državne finančne uprave. V Ohio je žena sodnica na apelacijskem sodišču. —

Mrs. Tillingshast je edina žena v Zedinjenih državah, ki zavzema važno mesto inšpektorja za priseljeniško kontrolo. L. 1927. je bila imenovana na to mesto za 4 leta, sedaj so pa njeno službeno dobo podaljšali za nadaljna 4 leta.

Slov. krščanska ženska zveza je mela v velikih počitnicah letos že drugič počitniško kolonijo za otroke na Homcu pri Kamniku. V treh skupinah, dve deklic, eno dečkov, po tri tedne je omogočila mestnim otrokom bi-

vanje v čistem zraku v lepi božji naravi. To socialno napravo namerava obdržati v svoji skrbi tudi še za prihodnja leta.

V Ljubljani je umrla ga. Ana Pirčeva, mati naše misijonarke s. Ksaverije in odlične vzgojiteljice in javne delavke gdč. Mare Pirčeve. S svojim vzglednim življenjem in tihim trpljenjem v boleznih je najlepši vzgled ne samo svojcem, ampak vsem, ki so jo poznali. Takih mater potrebujemo v današnjih časih!

D O B R E K N J I G E

Peti zvezek »Dekliškega odra« je izšel. Vsebuje igro »Sv. Elizabeta«, ki jo bodo rabili v teku novembra vsi naši odri; kajti povsod bodo praznovali 700 letnico sv. Elizabete. — »Vigred« bo prinesla več lepih deklamovank za tisto priliko. Vsa društva, ki bodo praznovala proslavo sv. Elizabete, naj takoj naroče pri upravi »Vigredi« 5. zv. Dekliškega odra.

Fr. Levstika zbrano delo. Uredil dr. A. Slodnjak. Ob stoletnici pesnikovega rojstva je izšla »Leposlovna proza Levstikova« kot 3. zv. napovedane izdaje v »Zbirki domačih pisateljev«, Jugoslovanske knjigarne. Cena v platno vez. Din 80. Že samo zaradi »Martina Krpana« bi morala biti ta knjiga v vsaki slovenski hiši.

Ivan Pregelj »Idile in groteske« 6 zv. njegovih izbranih spisov v »Zbirki domačih pisateljev« Jugoslovanske knjigarne. Cena vezani knjigi Din 60, broš. Din 45. Kdor je pričel čitati Preglja, ne more drugače, da si kupi tudi to knjigo. Kolik užitek ob tem čudovitem pripovedovanju! Cela Gorenjska zaživi pred bralcem.

Bojer »Izseljenci«. Iz norveščine prevedel Božo Vodušek. Ta roman je četrti dar »Leposlovne knjižnice« Jugoslovanske knjigarne v letošnjem letu. Cena Din 60. Kakor vse dosedanje darove Leposlovne knjižnice »Zupnik iz cvetočega vinograda«, »Gobavca je poljubila«, »Klic divjih gosi«, je tudi najnovejši dar tako napete vsebine, da človek ne more od knjige, ko jo je pričel čitati. Saj sorodna tragika norveškega in našega naroda prime čitalca v dno duše. — Vsak, ki hoče za poznojesenske in zimске večere lepega čtiva, naj si gotovo omisli to knjigo!

Walace »Ben Hur«. Teško pričakovani roman iz Kristusovih časov je izšel v Ljudski knjižnici Jugoslovanske knjigarne v dveh delih. Cena obeh knjig Din 90. Kakšen sloves uživa ta roman, nam kaže najbolj dejstvo, da je preveden v štirideset jezikov, celo v turščino. Tudi v slovenščini smo imeli že

dve izdaji, a obe nepopolni. Ta pa je celoten prevod. — Za oceno in pohvalo tega romana je vsake besede škoda. Kdor ga bo prečital, ga bo dal naprej, da bo to zimo prečitan v vsaki naši hiši.

Mara Pavić »Pravica in usmiljenje«. Iz hrvaščine prevedel Fr. Kolenc. Tisk Prekmurske tiskarne v Mur. Soboti. Cena Din 10, vez. Din 15. Drobna knjižica te s svojo vsebino tako zajame, da jo moraš takoj in vso prebrati. Dobiš jo po vseh knjigarnah v Ljubljani, Celju in Mariboru. Poskusi!

Pripravljanje mlečne hrane. Izdalo in založilo Centralno mlekarsko društvo v Ljubljani 1931. Zapise priredila Štef. Humekova. — Pravkar je izšel 40 strani broječ zvezek z gornjim naslovom, ki je treba, da ga vsakdo prečita: oni, ki ima mleko na prodaj in oni, ki ga kupuje. Tudi naše gospodinjje bodo rade segle po njem, ker bodo v njem našle celo vrsto navodil za pripravo mlečnih jedi.

Menda nam ni treba še posebej poudarjati, kolike socialne in narodne gospodarske koristi more prinesiti naši domovini baš povečana poraba mleka in mlečnih izdelkov.

Neizpodbitno dejstvo je n. pr. da se hrani večina našega delavstva, nižjega uradništva, i. sl. mnogo preslabo in gotovo je silna razširjenost jetike med temi sloji v veliki meri posledica tega dejstva. Kar ne propada na posledicah slabe prehrane, razjeda še nadalje alkoholizem, zato smelo trdimo, da je za naš narod pot k večji porabi mleka tudi pot k zdravju in obstandu.

Nič manjšega pomena ni stvar v narodno-gospodarskem pogledu. Naša banovina uvaža letno za stotine milijonov raznih živil, domačega mlečnega pridelka pa v količkah ugodni letini še vnovčiti ne moremo, ker je poraba premalenkostna. Kolikor večja je poraba mleka, toliko več denarja bo torej ostalo doma, ta denar bo vedno krožil v našem narodnem gospodarstvu, večal naše narodno imetje.

Vsled propagandnega pomena knjižice smo nastavili skrajno nizko ceno i. s. Din 3 za komad. Šolam, organizacijam in preprodajalcem dajemo 25% popusta.

Okrožnica papeža Leona XIII. »*Rerum Novarum*« je pravkar izšla v slovenskem prevodu z zelo dobrim in obširnim komentarjem. Prevedel P. dr. Angelik Tominec.

Knjigotržna cena knjige je v (polno platno vezana) Din 45, broš. Din 32, a za člane Krekove knjižnice vezana Din 26 in broširana Din 16. (Naroča se pri Delavski založbi, Miklošičeva cesta 22, I. nadstr., Delavska zbornica, Ljubljana.) Dobi se v vseh knjigarnah. Upamo, da se povrnemo še k tej izredno aktualni knjigi.

Iz duhovnega življenja družine. Spisala Milica Grafenauerjeva. Založila Družba sv. Mohorja v Celju, natisnila Mohorjeva tiskarna 1931. Str. 168. Cena broš. za ude Din 18, za neude Din 24; vez. za ude Din 24, za neude Din 32.

Ruski boljševidem, ki si je med drugim zadal tudi nalogo, da zatre vsako vero v ljudeh in je vero proglasil za strup človeštva, je z nujno posledico udaril tudi družino. Kjer ni nobene vere več — pa že kakršnekoli — tam je družinsko življenje, vsaj trajno, nemogoče. Danes se po vsem svetu bije boj za družino in boj za otroka. Razumevanje družinskega življenja gine. In prav posebno gine pravo krščansko umevanje družine. Da bi zmotne nauke, zablode, dvome o duhovnem življenju družine razjasnila in pokazala zaeno lepoto pravega družinskega življenja, zato je žena in mati, Milica Grafenauerjeva, spisala to knjigo. Knjiga ni prepis toliko drugih takih knjig krščanske ali nekrščanske vsebine — knjiga je resnično doživljanje v lastni številni družini, je sad mnogoletnih bojev, trpljenja in tudi velikega veselja. Za vsako dekle bo ta knjiga v mnogočem novo razodetje. Vsaka nevesta bi morala to knjigo — ne samo prebrati — preštudirati bi jo morala in se živjeti v njeno vsebino.

Za predgovor beremo v knjigi: »Razprave, zbrane pod naslovom »Iz duhovnega življenja družine« in posnete iz resničnega

življenja, odkrivajo skrivnostne globine in neminljive lepote krščanske družine, opozarjajo na vire neusahljive družinske sreče, ki je onim družinam, ki tvorijo mehanično skupnost brez duhovnega edinstva, nepoznana.« Tako škof dr. Gregor Rožman. Boljšega priporočila knjigi bi si ne mogli želeli. Naj pride v vsako katoliško družino, v roke dekletom in fantom.

»**Od Ilirije do Jugoslavije.**« Spomenica Davorin Jenkove narodne šole v Cerkljah pri Kranju. Uredil J. Lapajne. — Zanimiv donos k zgodovini naše prosvete, skrbno zbrano raztreseno zrnje v domačo žitnico. Knjižica je vredna, da jo prečita vsakdo.

Vaja v krščanski popolnosti. Španski spisal p. Alfonz Rodriguez D. J. Poslovenil p. Herman Vodenik, Ref. Cist. Ljubljana 1931. Izdal in založil Glasnik Presv. Srca Jezusovega. Natisnila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Cena s poštnino vred Din 10. Izšel je II. zvezek te v slovenščini edine knjige. Izšlo bo še kakih 8 ali 9 zvezkov. Prvi trije bodo tvorili prvo knjigo, ki bo celota zase. Zato posamezni zvezki ne bodo obrezani in sešiti, da jih po sprejemu tretjega zvezka vsakdo da lahko skupaj vezati. Ko izide tretji zvezek bodo izšle tudi izvirne trde platnice za to prvo knjigo. Ceno platnic bo objavil »Glasnik«. — Vsi tisti, ki so prečitali prvi zvezek, bodo gotovo takoj naročili tudi drugi zvezek, ki razpravlja: O bratski ljubezni in slogi. O molitvi. O pričujočnosti božji. O izpraševanju vesti. — Celotna knjiga je nezogibno potrebna za vsako slovensko ženo in dekle, ki hoče živeti lepo duhovno življenje. — Naročila sprejema uprava »Glasnika«, Ljubljana Zrinjskega cesta 9.

Sv. Elizabeta. Igra v petih dejanjih je izšla. Dobi se pri upravi »Vigredi« v Ljubljani, Ljudski dom in po vseh knjigarnah v Ljubljani, Celju in Mariboru. Cena Din 7.

Z □ A □ D □ O □ B □ R □ O □ V □ O □ L □ J □ O

Oče: »Kaj, stara mama je našemu Jožku prinesla trobento? Tega pač ne bom mogel vzdržati, ali pa moram prenehati z vsakim delom!«

Jožek: »Le nikar ne skrbi, očka, saj bom trobil samo po kosilu, kadar ti spiš.«

Učitelj: »Kdaj je umrl zadnji celjski grof?«

Stanko: »V petem dejanju Teharskih plemičev.«

Milan: »Danes je gospod učitelj pri zgodovini pripovedoval, da so imeli stari Slovani svetlo-kostanjeve lase; tega pa ne verjamem.«

Mati: »Zakaj pa ne?«

Milan: »Saj so vendar imeli prav gotovo sive lase, če so bili stari.«

Oče: »Kako pa izgledaš Vilko?«

Vilko: »Padel sem — v — blato.«

Oče: »In v nedeljski obleki?«

Vilko: »Nisem imel časa, da bi se bil slekel.«

Stari oče: »Ivanček, pojdi v kuhinjo gledat če ura gre!«

Ivanček pride čez nekaj časa nazaj: »Ne, stari očka, čisto pri miru stoji, samo z repkom mahlja.«

V družbi so pripovedovali najrazličnejše dogodbe o tem, kako so ljudje raztreseni.

Neki gospod pravi: »O to še ni vse nič. Moj brat je tako zelo raztresen, da je zadnjič, ko se je ponoči zbudil, prižgal žveplenko, da bi videl, ali je luč ugasnil, ali ne.«

Gospod vpraša drugega: »Oprostite, ali je to solnce ali luna, kar sije zdaj na nebu?«

Drugi odgovori: »Tega Vam pa res ne morem povedati, ker sem sam tujec v tem kraju.«

Radio-tehnik: »Milostljiva, kljub najskrbnejšemu pregledu, ne morem na vašem aparatu ugotoviti nikake napake.«

Gospa: »O le malo bolj pogledjte, prav gotovo ni vse v redu, ker vse pesne komade vedno prehitro igra.«

Mož: »Čujte, zakaj pa ste prodali vašega psa Sultana?«

Sosed: »Veste, odkar imamo radio pri hiši, žena cele noči čuje in nam je bil pes popolnoma odveč.«

Lovski čuvaj, ki zaloti tatu pri ribolovu: »Ali ne veste, da je kaznivo loviti ribe brez dovoljenja?«

Tat: »Saj ne lovim rib, le anteno sem hotel napeljati preko reke, pa se mi je pretrgala in padla v vodo.«

Vse družine, ki stanujejo v isti hiši so se odločile, da si nabavijo radio-aparate. Monter, ki ga je tvrdka poslala, da napelje vse antene, se trudi na vso moč. Ko pa gospodarji po končanem delu vso stvar ogledujejo, pravi eden: »Lepi tiči ste to! Pridigujete o brezžični telefoniji, pa ste toliko žic napeljali, da, če bi s strehe padel, bi sigurno na njih obvisel.«

Katehet vpraša pri verouku: »Kaj se je zgodilo prvi dan stvarjenja?«

Deček, ki bi moral odgovoriti vstane in pravi: »Jaz sem bil tisti dan v Ljubljani.« (Povedati je hotel, da ga tedaj ni bilo v šoli, ko so se to učili.)

Katehet pripoveduje otrokom o nebesnih svetovih in da je vse, kar vidimo na nebu, ustvaril Bog. Pokliče deklico v prvi klopi: »No Anica, kaj vidiš nad seboj, ko hodiš zunaj po cesti?«

Anica: »Nebo.«

Katehet dalje: »In kadar je nebo oblačno, kaj imaš tedaj nad seboj?«

Anica: »Dežnik.«

Katehet: »Peti dan je Bog ustvaril?«

Ivan jeclja, ker ne ve odgovora. Katehet mu pomaga: »Kaj je v vodi? Kaj je Bog ustvaril v vodi?«

Ivan: »Ribe je Bog ustvaril v vodi.«

Katehet: »In kaj še? Kaj plava po zraku?«

Ivan: »Aeroplani!«

Katehet: »Zakaj je Bog izgnal Adama in Evo iz raja?«

Učenec: »Ker sta mu jabolka kradla!«

Učiteljica pripravi za nalogo: »Kako se je imenovala Herodova žena?«

Učenka: »Gospa Herodova!«

Katehet razlaga učencem življenje Janeza Krstnika. Učenci ne morejo razumeti, kaj je to puščava. Katehet jim pravi: »Puščava je velik prazen prostor, kjer nič ne raste.« Katehet se hoče prepričati ali otroci razumejo in vpraša Tončka: »No kaj je puščava?«

Tonček: »Glava mojega očeta.« (Mislil je na njegovo plešo.)

Iz uredništva in uprave.

Vsem naročnicam in naročnikom, čitateljicam in čitateljem vljudno nazonjamo, da smo že sredi priprav za prihodnji letnik »Vigredi« 1932. Po vnanjosti in vsebini se bo »Vigred« potrudila, da bo prihodnje leto še bolj ugajala. Ker pa ne bi hoteli, da bi delali brez pridobitve čitalstva, prosimo prav lepo, da nam vsaka naročnica sporoči svoje posebne želje glede »Vigredi« in sicer čim prej, da jih moremo pri sestavi načrta vpoštevati. — Vsa tozadevna poročila, nasvete, želje in pripombe prosimo poslati na naslov: Uredništvo »Vigredi«, Ljubljana, Ljudski dom.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 2) Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Uprava Vigredi

ima v zalogi te-le knjige:

Mati vzgojiteljica, III. izdaja	Din 16—
Dekliški oder, 1. zv.,	Din 8—
Dekliški oder, 2. zv.,	Din 12—
Dekliški oder, 3. zv., posvečen Materi	Din 10—
Dekliški oder, 4. zv.,	Din 16—
Vigred, let. 1929	Din 25—
Vigred, let. 1930	Din 25—
Vigred, let. 1931	Din 25—
Med pomladjo in poletjem. Zbirka dekl. radio- predavanj	Din 10—

Od dobrega najboljšje je le

GRITZNER-ADLER

šivalni stroj in kolo

Elegantna izvedba! Najboljši material!

Pisalni

stroj

v

3

velikostih!

Na veliko!

Na malo!

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, puloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogledala, dišeča mila, razni **trakovi in vezene; kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike.** Cepilni noži, škarje za trte, Solingen-noži in škarje itd. po najnižji ceni samo pri trdki

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(Za vodo, blizu Prešernovega spomenika)

Čekovni račun štev. 12.005 - - - - Telefon štev. 2913

Cene solidne!

Postrežba točna!

**KOLINSKA
TVORNICA CIKORIJE
LJUBLJANA.**

**Okusna in zdrava
je
Kolinska kava**

Preko vseh
skrbi in težav
Vam pomaga
lepa in dobra knjiga
čudili se boste
kako je poceni knjiga
iz založbe

**JUGO-
SLOVANSKE
KNJIGARNE
v LJUBLJANI**

Zahtevajte brezplačne cenike in
prospekte!

Priporoča se
prvi slovenski zavod
**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA
LJUBLJANA**
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice
ZAGREB, Starčevićev trg 6
SARAJEVO, Aleksandrova c. 101
SPLIT, Ulica XI. puka 22
BEOGRAD, Poincaréova 2

**Jugoslovanska
fiskarna
v Ljubljani**

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**

*Neprimerno
znižene cene!*

štedi
Vaše

fino perilo